

محل اداره
مجلس شورای ملی

شماره تلفن : ۲۸۸۹۶ و ۲۸۸۹۵ و ۲۸۸۹۴ و ۲۸۸۹۳
روزنامه یومیه

بهای اشتراك

نمونه اول : (مذاكرات مجلسین) سالانه ۴۰۰ ریال
نمونه دوم : (آگهی ها) ۶۰۰
شماره کامل ۸۰۰

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاكرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره ۱۸۷۷

شنبه ۶ مرداد ماه ۱۳۳۰

سال هفتم

شماره مسلسل ۱۷۱

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاكرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۷۱

صورت مشروح مذاكرات مجلس روز شنبه ۳۰ تیر ماه ۱۳۳۰
فهرست مطالب

- ۱- تصویب صورت مجلس
- ۲- بیانات قبل از دستور آقای رئیس دایر برابر تأثر و تأسف از قتل مرحوم اعلیحضرت ملک عبدالله پادشاه کشور هاشمی اردن
- ۳- بیانات قبل از دستور آقایان دکتر شایگان - فقیه زاده - دکتر بقائی
- ۴- قرائت نامه آقای ابوالقاسم امینی و اعلام برکناری ایشان از نمایندگی مجلس شورای ملی
- ۵- قرائت نامه واصله راجع بدعوت آقای لسانی بجای آقای بوشهری بمجلس سنا
- ۶- بیانات آقای محمدعلی مسعودی طبق ماده ۳۶ آئین نامه
- ۷- طرح و تصویب گزارش راجع باعطای یک درجه باسرا ن شهید
- ۸- بیانات آقای وزیر کشور راجع به خاتمه حکومت نظامی در طهران
- ۹- طرح گزارش راجع با اجازه گذاردن ۱۴ میلیون لیره از پشتوانه اسکناس اختیارات دولت
- ۱۰- تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت نوجو و پنج دقیقه صبح بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

رئیس - صورت فائزین جلسه پیش قرائت می شود .
(بشرح زیر قرائت شد)
فائزین با اجازه آقایان یوسف شکرانی معدرضا آصف - مسکر صاحب جمع - آرام بوداقیان - رضا آشتیانی زاده - فلامرضا فولادوند - امیرقاسم فولادوند - فتحعلی افشار - شهاب خسروانی - محسن طاهر - حسن کورانی - دکتر مظفر

بقائی - حسین مکی - دکتر سیبعلی شایگان صدر میرحسینی - اورنگ فائزین بی اجازه - آقایان محمود مسعودی - حسین خاکباز - دکتر مصباح زاده - خسرو قشقائی - ابوالقاسم امینی ابوالفضل تولیت - حسن اکبر - فلام حسین ابتهاج - ابوالحسن رضوی - ابوالفضل حاذقی - صد سودآور - جواد مسعودی

فلامحسین امیری قراگوزلو
دیر آمدگان با اجازه - آقایان سید مهدی بیراسته - محمدعلی منصف دیر آمدگان بی اجازه - آقایان محمد هراتی - محمدتقی برومند (۱- تصویب صورت مجلس) رئیس - آقای حائریزاده حائری زاده - آقایان اطلاع دارند که بنده در مقام تشبیه وقت برای تصحیح صورت جلسات کمتر برمی آیم و اگر اصلاحی داشته باشد تصحیح می کنم و می دهم با اداره مربوطه ولی نظر باینکه در چراید مختلف ، نطق جلسه سابق من طوری نوشته شده بود که برادران مسلمان ما که فدائیان اسلام باشند شب جمعه ساعت ۹ آمدند سراغ من و گله داشتند که تو کفای که ماها انگلیسی هستیم یک عده ای را هم در مجلس بدون جهت نگاه داشته اند و شما که در اطراف بشقاب شکستن شمشیری در مجلس صحبت می کنی در موضوع فدائیان اسلام و اینکه من غیر حق مارا محبوس کرده اند صحبت نمیکنی و بلاوجه چرا میگوئی که ما انگلیسی هستیم دو ساعت من صحبت کردم و آنها را قانع کردم گفتیم حکم غیابی دادن معنی ندارد ، عبارتی را که من در مجلس گفتم مفهوم این معنی نبوده که فدائیان اسلام انگلیسی بوده اند همچو چیزی نگفتم بلکه فدائیان اسلام مجاهدین اسلام و سایر دستجاتی که موقع انتخابات بمن کمک کردند مردمان پاک طینت پاکدل و صحیح و باایمان هستند البته دستهای مربوط سیاست خارجی همیشه بین اینها تفتین و فساد میکنند و سوء استفاده میکنند اگر این را من در جلسه قبل گفتم مربوط باین نیست که من گفتم باشم که فدائیان اسلام انگلیسی هستند بلکه آنها را من می شناسم که در انتخابات بمن کمک کرده اند حالا از ولایات یک اشخاصی آمده باشند ممکن است من شناسم آنها را که من شناسم مسلمان و علاقمند بمملکت

می باشند و این سوء تعبیر و تفسیری شده است در صورت مجلس ، اگر همچو چیزی هست باید تصحیح بشود در صورتیکه همچو چیزی نبود در صورت مجلس و جناب آقای وزیر کشور هم که اینجا تشریف دارند خواهش میکنم که راجع به تعیین تکلیف اشخاصی که محکمه تبرئه کرده است تصمیم بگیرند که تعیین تکلیف شده باشد این وضعیت باقی نماند بسیار بد است (صحیح است) و در این که آنها جهلی ، نقصی دارند مثلاً مرحوم سید حسین امامی یا خلیل طهماسبی خدمت بازا روی کرده و خلیل طهماسبی موقع انتخابات میدیدم که بایک فداکاری مواظبت میکرد که شهربانی صندوق را عوض نکنند چون یک مرد باایمانی است حالا یک جریاناتی اتفاق افتاده که مربوط باو باشد یا نباشد بعقیده من ادله ای هست که مربوط باو نیست و او بی جهت باین عنوان گرفته شده است از این جهت خواهش میکنم زودتر در این باب تعیین تکلیف بشود

رئیس - آقای فرامرزی نسبت بصورت مجلس اعتراضی است
فرامرزی - نسبت بصورت مجلس از این جهت اعتراض دارم که یکگاه تابستان ما باید تعطیل بکنیم ولی بصورت جلسات که نگاه می کنیم بینم که از تعطیل خبری نیست
رئیس - راجع به تعطیل صحبت میکنم از روز یازدهم مرداد شروع میشود با موافقت آقایان از روز یازدهم مرداد تعطیل می شود (یکتفر از نمایندگان - بطور است از اول مرداد شروع بشود) آقای سعید مهدوی (گفته شد - نیستند) دیگر نظری نسبت بصورت مجلس نیست (گفته شد خیر) صورت مجلس تصویب شد
(۳- بیانات آقای رئیس دایر برابر تأثر و تأسف از قتل مرحوم اعلیحضرت ملک عبدالله پادشاه کشور هاشمی اردن رئیس - خاطر آقایان نماینده کان معترم از لاجمه تأسف آوری که روز جمعه

برای اعلیحضرت ملک عبدالله پادشاه کشورهاشی اردن در بیت المقدس رخ داده است مستعصر میباشد بنده از طرف خود و آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی از این واقعه فاجعه اظهار تأثر و تألم می کنم (صحیح است) پادشاه فقید از خاندان جلیل هاشمی فرزند مرحوم ملک حسین شریف و برادر مرحوم ملک فیصل اول بوده اند روابط و مناسبت کشور ما با کشور همسایه عراق و هاشمی اردن همواره بر پایه و داد و صمیمیت و علائق مذهبی استقرار داشته (صحیح است) و این واقعه مؤله موجب نهایت تأثر و تأسف گردیده است (صحیح است) از خداوند متعال آرزوی روح آن مرحوم را مسئلت نموده و صبر جمیل برای خاندان سلطنتی هاشمی خواستارم (صحیح است)

(۳) بیان قبل از دستور آقایان: دکتر شایگان - فقیه زاده - دکتر بقائی)

رئیس - آقای دکتر شایگان
دکتر شایگان - بنده از طرف هیئت مصلحت و واسطه از طرف نمایندگان محترم مجلس و ملت ایران مأموریت داشتم که بلاهه بروم در امر رسیدگی ب درخواست دولت بریطانیا نظارت کنم وظیفه بنده مثل هر مأمور دیگری این است که گزارش کار خود را بر عرض آمرین برساند خاطر محترم آقایان مسبوق است که دولت انگلستان ابتدا عرض عالی علیه دولت ایران تقدیم کرد که دولت ایران جواب داد نظر بدم صلاحیت محکمه و نظر بدم اهلیت افامه کننده دعوی من شرکتی در معاکه نمی کنم و جوابی نمی دهم معذک مطابقت مقررات اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری لاهه ما فرصت داشتیم که جواب مفصلی بدم ب همین درخواست انگلستان بدم ب زیرا در اساسنامه نوشته شده است که ترتیب معاکه مخصوصاً وقت معاکه را بامسورت طرفین دعوی تعیین می کنند و معمولاً این کار دو سه ماه یا اقل دو ماه طول می کشد ولی دولت انگلستان باین عرض حال اکتفا نکرد بلکه بیک عرض حال ثانوی داد بنویان درخواست اقدامات تأمینیه قاعده برای رسیدگی بهمین درخواست هم بیاستی مطابق منطلق قضائی و منطلق ساده وقت کافی بطرف داده شود که بیاید و حرفهایش را راجع باین تقاضائی که طرف کرده است بگوید این وقت کافی داده نشد و یکی از ایراداتی که ببعکمه می شد و اشخاص بیطرف مکرراً اظهار کردند همین بود که معکمه هیله کرده است در تعیین روز معاکه دولت ایران بسرعت تمام جوابی راجع بهمین درخواست اقدامات تأمینیه تهیه کرد

حاضر شد سه ساعت بعد از نصف شب پنجشنبه ششم تیر بود سرش ببنده امر شد که بایستی این عرض حال را که می بردن من آنجا با هم و توضیحاتی بطور غیر رسمی برای قضات بدم و ذهن قضات را روشن بکنم ساعت چهار بعد از نصف شب یعنی چهار صبح روز جمعه بود که ما حرکت کردیم بلاهه با هواپیمای مخصوص این هواپیما بواسطه اینکه برای این قبیل مسافرتها حاضر نبود بجای این که مارا در ظرف شانزده ساعت بآنجا برساند در ظرف ۲۷ ساعت ما را بآنجا رسانید بطوری که وقتی که بلاهه رسیدیم بیش از دو سه ساعت دو ساعت و نیم بیشتر بوقوع معاکه باقی نمانده بود طبعاً فکر ما این شد که فقط رئیس محکمه را ببینیم چون رئیس محکمه هم سابقاً استاد بنده بود با او آشنائی داشتم و این رجحان پسندیدم بود رفت خدمت ایشان او برای این که در مظان همت نباشد یعنی انگلیسها تصور نکنند ایراد نکنند که شاید مذاکرات محرمانه داشتند ما را تنها بپذیرفت یعنی وقتی که بنده وارد خدم فرستاد رئیس دفتر محکمه را که قاضی محترمی است و جزو قضات می نشیند ایشانهم حاضر شدند وزیر مختار ایران هم همراه ما بود بنده آنچه در قدرت داشتم با اوصحت کردم از قرارداد داری گرفته تا قرارداد ۳۳ مظالمی که شرکت نفت کرده و عکس العملی که از این مظالم شرکت حاصل شده است و بالاخره تصمیم قطعی ملت ایران را راجع بملی کردن صنعت نفت و اینکه ملی کردن صنایع از حقوق مسلم هر ملتی است همه را بتفصیل بر عرض ایشان رسانیدم در نتیجه ایشان گفتند که من خیلی روشن شد ولی چرا شما خودتان نمی آیدید در معکمه و این جواب ها را در معکمه بدهید بنده گفت من مأمور دولت نیستم و من یک آدم هادی، فرد عادی هستم منتهی از طرف هیئت مصلحت نظارت نفت مأمورم و عنوان رسمی ندارم و این حرف زدن من مورد ندارد شما اگر حرفی دارید با خود دولت ایران بزنید ولی می توانم بگویم که دولت ایران چرا شرکت نکرده برای این است که آنها محکمه را صاحب صلاحیت نمی دانستند و علت عدم صلاحیت را بر عرض ایشان رساندم و در آخر اصل قضیه را برای ایشان توضیح دادم باینکه در آن وقت مسئله ورود در مایهت دعوی مطرح نبود اصل قضیه عبارت از این بود که بنده بایشان بگویم که شما قبل از اینکه راجع بصلاحیت یا عدم صلاحیت فراری صادر کنید نمی توانید در باب اقدامات تأمینیه

بایشان گفتیم که نظر قضائی من این است که شما بایستی ابتدا مسئله صلاحیت را حل بکنید بعد البته قراری اگر لازم باشد برای اقدامات تأمینیه می شود این را مخصوصاً گفتیم که نظر قضائی شخص خودم البته او هم گفت که ملاحظه خواهد شد بعد گفتیم که ما اعتمادمان این است که از اولی که این مؤسسه ایجاد شده است ملت ایران عقیده داشته است که این مؤسسه یک مؤسسه است که حق را خواهد گفت و با روی حق نخواهد گذاشت و فتنه که حرفان تمام شد و بلند شد دست مرا فشرد و گفت معطش باشید از قبیل آن معطش باشید که آن جلد بکسی که می خواست سرش را ببرد گفت هیچ غم نداشته باش مثل گل سرتورا خواهم برید این رئیس محکمه هم مثل گل یک چنین حکمی داد گفت بیاید در معکمه بنشینید گفت در معکمه بعنوان مستمع آزادمانی ندارم می آیم می نشینم و معکمه در ساعت ده و نیم صبح شنبه تشکیل شد جای نمایندگان ایران آنجا خالی بود بنده و رفقایم در جبهه نمایندگان سیاسی جزء تماشاچی ها نشستیم معکمه با ایهت و جلال ظاهری تام و تمام تشکیل شد آقایان قضات مطابق معمول اروپا لباس رسمی داشتند قضات انگلستان هم علاوه بر لباس رسمی با کیسوان مصنوعی آنروز آمدند رئیس معکمه گفت بان نماینده ای که دولت انگلستان تعیین کرده بود بیاید و بیان مطلب کند او گفت بیان مطلب را مدعی العموم کل خواهد کرد توضیح آنکه نماینده دولت انگلستان در این معکمه مدعی العموم تیز انگلستان بود (آزاد - با تمام اینها حکم بر علیه ما صادر شد) بلی این مقدمه برای این بود که بنده عرض کنم که آنجا شرکتی نداشتم که دفاعی بکنم او هم لایحه را قبلاً تهیه کرده بود و در پشت میکرفون مثل بلبل تمام را خواند تنها بیانی که گاهگاهی می کرد عبارت از این بود که اظهار خستگی می کرد و می گفت محکمه اجازه بدمه من بنشینم و بعد در خلال این احوال منشی و مترجم آنرا ترجمه میکرد این لایحه لابد بر عرض آقایان رسیده است مطلب مهمی ندارد یعنی در ابتدا شرحی از همین پیش آمدهای ایران در باب ملی شدن نفت و مکاتباتی که بین دولت و شرکت شده آنها را ذکر می کندهم باین قضیه مشکله وارد می شود آن قضیه مشکله عبارت از این است آیا معکمه قبل از اینکه در باب صلاحیت نظری بدهد آیا میتواند اقدامات تأمینیه را در ضمن قرارداد صادر کند یا خیر؟ آقایان حقوقدانها مسبوق هستند که نه در

بین المللی دادگستری و نه در آئین نامه چیزی که شمر بر این معنی باشد بالصراحه نیست بنا بر این جای بحث و ارجاع بر روی قضائی است تمام آن لایحه را از آن قسمت مختصراً اول که راجع بتاریخچه است صرف نظر بفرمائید راجع باین است که آقای مدعی العموم می گوید که می شود قبل از نظر دادن راجع بصلاحیت ما اقدامات تأمینیه را از شما بخواهیم و شما هم حکم و رأی را صادر کنید البته این دلایل مثل بیت عنکبوت مثل خانه عنکبوت است است و لی رفع سستی آنرا چیزهای دیگر کرده بود - بعد از آنکه معکمه تعطیل شد البته صبح وعصر بود یکساعت بعد از ظهر تعطیل شد و سه ساعت و نیم بعد از ظهر مجدداً تشکیل شد و ساعت هره بعد از ظهر تعطیل شد پس از آنکه رئیس محکمه ختم جلسه را اعلام کرد گفت که اگر من صحبتی داشته باشم یعنی تحقیق بخواهم بکنم از طرفین دعوا خواهم کرد روز اعلام رأی را هم بعد اعلام خواهم کرد و ضمناً عرض کنم که لایحه ما اصلاً قرائت نشده نه تنها قرائت نشده اشاره ای هم جز در بیان آقای مدعی العموم در آن لایحه بان شد در خروج از جلسه معاکه خبرنگار ها و مخبرین جراید آمدند که من مطالب را بگویم بنده هم اصول مطالبی را که آنجا گفتیم این بود که اولاً چرا دولت ایران شرکت نکرده است در تانی چرا محکمه صلاحیت ندارد مطالب روی همین مسئله در میرزا این مطالب را تمام روزنامه ها نوشته اند حتی فیلم ناطقی هم از بنده برداشتند که مدعی مطالب را در همان فیلم گفته ام که جزو مستندات آنکوالیت معمول آنجا پیش می شود بعد از ختم معاکه کاری که بنظر بنده رسید این بود که آقای وزیر مختار و بنده قضات را ببینیم و آنها را روشن بکنیم که یکدفعه نامه دولت ایران را بخوانند و بدینسان بواسطه اینکه نشستند در زنج نشستند و کسی آنها را نتوانست ملاقات بکند یعنی آنها در تعطیل بودند و معکمه در حقیقت تعطیل بود و آنها را برای این خواسته بودند که چنین حکمی را بدهند و بروند حتی وزیر مختار که خیلی مرد وطن پرست و معلمی است سعی کرد که در جماع رسمی شاید آنها را ببیند در مجامعی که ملکه هلند بود یکی دوسری آنها رفت و آنها را ندیدند تا صبح پنجشنبه صبح بنیم شنبه اعلام کردند که امروز معکمه رأی خود را اعلام خواهد کرد البته هم ایرانی هائی که آنجا بودند خیلی نگران بودند تا ساعت ۳ در بعد از ظهر رفتیم آنجا و همین رأی را که می بینید جلوسمان گذاشتند بنده در غم و غم معکمه

رأی بی اثر و باطل است (صحیح است) و مطمئنم که ملت ایران هیچگونه ترتیب اثری باین رأی نخواهد داد (صحیح است) بعد هم رفت بسفارت و مخبرین که آنجا حاضر نبودند پشت سر هم تلفن می کردند همین مطالب را متداولاً بآنها گفتیم چون دیر بود و میسر نبود همان روز مصاحبه بشود تقاضا کردیم که فردای آن روز بیایند و بنده با مخبرین جراید مصاحبه کنم پس از حضور آنها البته همین مطالب را برای آنها گفتیم که بطور این تقاضای دولت مبتنی است بر حق حاکمیت و بطور این از صلاحیت محکمه خارج است و بطور دولت انگلستان اهلیت افامه دعوی ندارد این مطالب را به تفصیل گفتیم تا آنجا که بنده گفته ام معکمه تحت نفوذ سیاسی دولت انگلستان قرار گرفته این مطلب بر دو نفر از مخبرین جراید که فرانسوی بودند نظر باینکه رئیس محکمه فرانسوی است خیلی گران آمد و حمله کردند که آقا شما توهین به محکمه میکنید باین محکمه کسی تا بجدل در این باب توهین نکرده کسی بیطرفی آنها را مورد بحث قرار نداده است

رئیس - آقای دکتر شایگان وقت شما تمام شده است

جائری زاده - گزارشی است ایشان میدهند

رئیس - چون گزارش بعنوان نطق قبل از دستور بوده است بایستی رأی گرفته شود چون وقت ایشان تمام شده است البته مجلس هم موافقت خواهد کرد چقدر طول میکشد

دکتر شایگان - ۲۰ دقیقه چند نفر از نمایندگان - هر چقدر طول بکشد مانعی ندارد

رئیس - آقایانی که موافقت گزارش را ایشان تمام کنند قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد - بفرمائید

دکتر شایگان - تشکر می کنم عرض کنم حضور آقایان، البته حق همیشه طرفدارانی دارد بعضی از آنها همت ندادند که من جرایب بدم خود آنها همین مخبرین گفتند در باب پاناما این مطلب گفته شد بهر حال بعد از ایرادات نیش غولی که بنده گرفته شد که نسبت باستادت چرا این طور صحبت میکنی من گفتیم که احترام من نسبت بوطنم که بمنزله مادرم هست باید بیشتر باشد خصوصاً این که استادم نسبت باین قضیه بر طبق نظر من حرف حق را نزده است این هم خیلی انتشار پیدا کرد و همه نوشتند بعد قضیه دیگری را پیش کشیدم و گفتم که شما از نظر مال و اقتصادی باین مطلب نگاه می کنید و حال اینکه ملت ایران این را بنظر دیگری

نگاه می کند از نظر سیاسی و ملی و استقلال ملی مایشتر مورد نظر است تا مسئله اقتصادی بعد اشاره کردیم و گفتیم از طرف لان دولت ایران من اطلاع دادند که در اسناد مکشوفه سندی بدست آمده است از انگلیسها که روشن کرده آنها مداخله می کردند مضمون آن را هم گفتیم و اضافه کردم که اصل آن سند نرسیده است بعد که اصل رسید بشما می دهم بعد که رسید عکس برداری کردم و نسخ متعدد تهیه و بآنها داده شد پس از رأی محکمه دیگر بنده کاری نداشتم همین مصاحبه بود و مصاحبه دیگری هم روز بعد بعمل آمد که آن را وزیر مختار بعنوان خودش دعوت کرد در آن مصاحبه اصل نامه رسیده بود عکس برداری کرده بود بآنها دادم بنده انتظار دیگری نداشتم و منتظر اطلاع از طرف هیئت مختلط بودم که بر کردم ولی در این ضمن دنبال اطلاعاتی راجع بعمل رفت و نقل نفت بود یکی راجع بتقاضای تعددی بود که برای این کار میشد متخصصین که می خواستند بیایند بایران و دیگر تقاضاهای خرید بود و خریداران بودند که میخواستند نفت را خریداری بکنند و حتی حاضر بودند که خودشان هم وسیله تهیه فراهم کنند تقاضای این مشتری ها زیاد نبود زیرا اولاً ما چند روزی بیشتر آنجا نماندیم و ثانیاً اعلان دولت منتشر نشده بود و ثالثاً هلند یک مملکت کوچکی است و بنا بر این آن مقدار تقاضائی که میسرند مقدار معتناهی نمی شود یعنی در حدود چند میلیون تن بیشتر نمی شود بنده میل داشتم که برای همین مطالب بروم تحقیقاتی بکنم یعنی بسایر پایتخت های اروپا هم بروم چون که برم رسیدم آقای منصور الملک هم تلفن کرده بود که شما بیایید من در همین باب ها می خواهم صحبت بکنم نظر من این بود که بیایرس ورم بروم تلگراف رسید که مراجعت کنم البته بیایرس رفتن حتی بآقای ابتهاج بتقاضاها رسیدگی کردیم و اقداماتی هم که ایشان کرده بودند بنده خلاصه اش را در هیئت مختلط بر عرض رساندم و این که ما آنجا مکرر گفته ایم که معکمه صلاحیت ندارد راجع بدم صلاحیت هم اشکالی نبود در آن مصاحبه ها بنده این را گفتم که دیوان لاهه دیوان دادگستری بایران حاکمیت است نه دیوان یعنی محکمه تام و تمام که بدون اینکه طرفین باو مراجعه بکنند صلاحیت داشته باشد صلاحیت او در همان حدودی است که مالک آنرا بپذیرفته باشند و مادرا لایحه ۱۳۱۲ که صلاحیت محکمه را قبول کردیم مواردی را استناد کرده ایم از جزء موارد استثنائی یکی همین موردی است که راجع است باعمال حق حاکمیت و این مسئله چون مربوط بمنت است و ملی

شدن نفت هم راجع است بحق حاکمیت و دول معظمه هم شناخته اند که ملی کردن صنایع جزو اعمال حق حاکمیت است معکمه صلاحیت ندارد بدمه در باب اهلیت نداشتم صحبت کردم بعد در باب اعتراض که ببعکم بود اعتراض عمده ای که ببعکم بود اولاً وقت نداده است بطرف که تا بتواند سر فرصت جواب بدهد در تانی اهم اعتراضات بر سر این بود که معکمه ای که از او قرار خواسته اند آمده است بجای قرار داخل در مایهت دعوا شده است یعنی آمده است یک تربیتی برای بهره برداری تعیین کرده که بنظر آقایان رسیده است البته آنها هم که بیطرف بودند این هرا بیض بنده در آنها اثر واقع شد آنکه بیطرف نیست اگر قرآن هم نازل می شد باز در ضدیت خودش باقی می ماند جزء مطالبی که بنده آنجا گفتم یکی این بود که این قرار معکمه تأثیری برای ملت انگلستان ندارد ولی تأثیر بدی برای معکمه دارد آن تأثیر عبارت از این است که گفتم ملل کوچک تصور می کردند اوضاع سابق در هم پیچیده شده است و ممالک قوی می خواهند با ممالک نسبتاً کوچک از روی موازن عدالت رفتار کنند ولی این اقدامی که شما کردید میرساند که وضع فعلی همان وضع است فقط لباس عوض کرده ایم عرض کنم ب حضور نمایندگان محترم که این اقدام فوری و جدی دولت ایران که تأملی نکرد در این لفظ و باطل بودن این قرار را اظهار کرد و متانف بر او گفت که من از دیوان خارج میشوم لطمه بزرگی بدیوان وارد آورد بطوری این لطمه شدید بود که در ملاقاتی که بعد دست داد البته من دیگر بملاقات آقای بادوان رئیس محکمه نرفتم وزیر مختار ما که رفته بود میگفت این شخص بقدری متأثر بود و بقدری خشمگین بود که حرفش را نمیتوانست بزند و بعد از اینکه من دلایلی را ذکر کردم و اعتراضات دولت ایران را شنیدم باین کردم و آن لایحه منطقی و مستدلی که این جا تهیه شده بود و از آن بهتر حقیقه نشود تهیه کرد آن لایحه را دادم بخدمت و ناراحتی فراوانی افتاده بود و در نتیجه نظریاتی که من داده بودم و اعتراضی که کرده بودم خیلی ناراحت شده بود وقتی که با او دست میدادم برای اینکه جای صالحی باقی گذاشته باشد میگفت امیدوارم که روابط من و شما ربطی باین اعتراضات نداشته باشد گزارش بنده در این قسمت از لحاظ قضائی همین است و لسی باید استفاده کنم از این موقع و بگویم این اقدام دولت ایران چه تأثیری در دنیا داشته است اقدامی که دولت ایران در امر ملی شدن نفت کرده است دولت ایران را یکی از دول مهم مورد توجه دنیا قرار داده است

های انگلیس هر مصلحتی که مینویسند ترجیح بندش عبارت از این است که یا این اوضاعی که در ایران هست باین حکومت ملی که میشود گفت اولین حکومت ملی است که روی کار آمده است و تکیه اش به مجلس شورای ملی است و بملت ایران امید بیشتری برای کار شرکت نیست بنابراین بایستی تمام قوانین را صرف کنیم که دکتر مصدق و دولت دکتر مصدق را بیندازیم حتی در بعضی جرایم جانشین هائی هم تعیین میکنند برای اینکه داخل شخصیات نشوم بنده وارد این موضوعات نمیشوم و اسم آنها را نمیبرم یعنی آنها می گویند تنها چاره ما عبارت از این است که مجلس ایران سلب اعتماد بکند از دولت دکتر مصدق و این دولت برود و اشخاصی بیابند که از آنها اسم میبرند تا اینکه آنها بتوانند با ما کنار بیایند والا راه دیگری نیست نتیجه اتفاق ملت ایران و نتیجه رأی متعدد مجلس شورای ملی و کمی که مجلس شورای ملی بدولت کرده است باعث ایجاد این امور برای ملت ایران شده است و من مطمئن هستم که تمام مشکلات باین اتحاد و اتفاق رفع خواهد شد (صحیح است) مشکل ایران مشکل دادگاه بین المللی لاهه نیست مشکل ایران مشکلی که دولت انگلستان من هستم در روزنامه ها خواهم نوشت و در رادیو هم گفته شد من این نامه است که باز در همین خصوص از اهالی خیابان قزوین رسیده همین مطالب را باز گفته اند و از آقایان تقاضا و تمنی کرده اند که تفرقه نیفتد و سوم باز نامه است از اهالی ساکن سراه ژاله رسیده آنها هم نوشته اند و مخصوصاً باز تقاضا کرده اند که طوری نکنند دولت متزلزل شود در این جا نام آقای آزاد را ذکر کرده اند و از ایشان تقاضا کرده اند که مخالفتهای خودشان را طوری بکنند که بدولت صدمه ای وارد نیاید

محمدعلی مسعودی - بنده اخطار دارم طبق ماده ۳۶

رئیس - اخطار تان راجع به چیست **محمدعلی مسعودی** - ماده ۳۶ آیین نامه می گوید هر کس بیرون یا بدماه براه گزارشی از عملیات خود به مجلس شورای ملی تقدیم دارد در این گزارش پس از قرائت در مجلس بدون مذاکره در روزنامه رسمی چاپ خواهد شد اجازه بفرمائید توضیح بدهم

رئیس - حالا بطور شده؟

محمدعلی مسعودی - اجازه بدهم توضیح بدهم کمیسیون مختلط کردیم بنام کمیسیون مختلط

رئیس - هنوز نطق قبل از دستور است اخطار را بگذارید وقتی که وارد دستور شدیم آقای برومند

نمایندگان - ایشان نیستند

دکتر بقائی - ایشان توبه خودشان

اینجاست هر مقاله ای که مینویسند ترجیح بندش عبارت از این است که یا این اوضاعی که در ایران هست باین حکومت ملی که میشود گفت اولین حکومت ملی است که روی کار آمده است و تکیه اش به مجلس شورای ملی است و بملت ایران امید بیشتری برای کار شرکت نیست بنابراین بایستی تمام قوانین را صرف کنیم که دکتر مصدق و دولت دکتر مصدق را بیندازیم حتی در بعضی جرایم جانشین هائی هم تعیین میکنند برای اینکه داخل شخصیات نشوم بنده وارد این موضوعات نمیشوم و اسم آنها را نمیبرم یعنی آنها می گویند تنها چاره ما عبارت از این است که مجلس ایران سلب اعتماد بکند از دولت دکتر مصدق و این دولت برود و اشخاصی بیابند که از آنها اسم میبرند تا اینکه آنها بتوانند با ما کنار بیایند والا راه دیگری نیست نتیجه اتفاق ملت ایران و نتیجه رأی متعدد مجلس شورای ملی و کمی که مجلس شورای ملی بدولت کرده است باعث ایجاد این امور برای ملت ایران شده است و من مطمئن هستم که تمام مشکلات باین اتحاد و اتفاق رفع خواهد شد (صحیح است) مشکل ایران مشکل دادگاه بین المللی لاهه نیست مشکل ایران مشکلی که دولت انگلستان من هستم در روزنامه ها خواهم نوشت و در رادیو هم گفته شد من این نامه است که باز در همین خصوص از اهالی خیابان قزوین رسیده همین مطالب را باز گفته اند و از آقایان تقاضا و تمنی کرده اند که تفرقه نیفتد و سوم باز نامه است از اهالی ساکن سراه ژاله رسیده آنها هم نوشته اند و مخصوصاً باز تقاضا کرده اند که طوری نکنند دولت متزلزل شود در این جا نام آقای آزاد را ذکر کرده اند و از ایشان تقاضا کرده اند که مخالفتهای خودشان را طوری بکنند که بدولت صدمه ای وارد نیاید

محمدعلی مسعودی - بنده اخطار دارم طبق ماده ۳۶

رئیس - اخطار تان راجع به چیست **محمدعلی مسعودی** - ماده ۳۶ آیین نامه می گوید هر کس بیرون یا بدماه براه گزارشی از عملیات خود به مجلس شورای ملی تقدیم دارد در این گزارش پس از قرائت در مجلس بدون مذاکره در روزنامه رسمی چاپ خواهد شد اجازه بفرمائید توضیح بدهم

رئیس - حالا بطور شده؟

محمدعلی مسعودی - اجازه بدهم توضیح بدهم کمیسیون مختلط کردیم بنام کمیسیون مختلط

رئیس - هنوز نطق قبل از دستور است اخطار را بگذارید وقتی که وارد دستور شدیم آقای برومند

نمایندگان - ایشان نیستند

دکتر بقائی - ایشان توبه خودشان

که آنها نمیتوانند از نفت ایران صرف نظر بکنند احتیاج مبرم آنها به نفت مانع این خواهد شد که اقداماتی بشود که نتوانند نفت از ایران ببرند بنابراین آنها منتبلی سمی خودشان را خواهند کرد که به نفعی کار رفت در ایران راه بیفتد و در دنبال آن مراضی که کردم راجع باینکه بجمده الله اتحاد و یگانگی ملت و دولت و مجلس شورای ملی ما را باین نتایج رسانده است امروز صبح که مطلع شدم که بنده اینجاء مراضی میکنم سبطه از مردم يك مراضی مفصلی نوشته اند که بنده خدمت جناب آقای رئیس مجلس تقدیم میکنم اینها هر کدام چندین هزار امضاء دارد مطالبش هم يك چیز بیشتر نیست و آن این است که تقاضا کرده اند این وحدت نظر را آقایان نمایندگان محترم حفظ کنند یکی مربوط باصناف و تجار پیشه اوقات بنده تصدیق تمام اعضاء محترم میسون و رفقای همکار مجلس در توجیه کوفیل و خوشبختانه تر آنکه مورد تأثیر حکلی در وضع قانون قرار گرفته خیلی از این بارسنگین که برورش این مرد بزرگ و این رجل نامی عصر خویش گذاشته ایم مستعظم نمی خواهم تا آخرین مرحله انجام مقصود هوس ایشان را پریشان و معطوف با امور عادی و جزئیات حوائج ضروری دیگر کنم ولی از آنجاییکه نمی توان امور ملل را تعطیل کرد ورشته امور رازهم کسبخت و میباید مهمات امور کشور بر نتیجه کفایت و لیاقت سایر آقایان وزراء حل و فصل پذیرد و راه استقامت کرد تا در همین امنیت خاطر جمع شود و اوصاف مقصود جناب آقای نخست وزیر در واقع تقویت شود و متاع حوائج ضروری موکلین ما تأمین میشد که بر هر سختی و مصیبتی صبر پیشه کنیم تا بخواست خداوند راه فرج کشوده شود و راه نجات باز گردد

در خانه عرض میکنم که چهارصد هزار نفر مردم شهرستان بیدار قزوین از تمام توطئه ها آگاه راز صمیم قلب پشتیبان دولت آقای دکتر مصدق هستند و ملامتشان دادند و هر صدای مخالفی هم که از گوی دشمنان این کشور برآمده اجنبیان یا اجنبی پرستان برآید خفه و خاموش میکنند بعول قوه اله

از جناب آقای دکتر مصدق استدعای کنم و تمنی دارم اهالی قزوین را از تشنگی نجات دهند و یاد گاری از خود بگذارند و به برنامه دستور دهم به فوریت در حرفه چند حلقه چاه اقدام نمایند

یادداشتی هم جناب آقای نریمان به بنده مرقوم فرموده اند که يك تلگراف از غرم آباد رسیده است تقاضا فرموده اند که این تلگراف را بنده قرائت کنم (بشرح زیر قرائت نمودند)

حضرت آیت الله کاشانی پیشوای معظم روحانی رو نوشت توسط سفارت امریکا

جناب آقای هارین رو نوشت توسط آقای محمود نریمان مجلس شورای ملی این روز ها که بغض خداوند متعال و رهبری و تدابیر آنجناب و جناب آقای دکتر مصدق ملت ایران موفق بیاره کردن قید اسارت گردیده و میخواهند با در دست گرفتن مقدرات خویش و جلوگیری از تصرف بیگانگان در امور داخلی بزندگی ملال آور و پرمخمتی گذرانند مداخلات ناچاری بیگانگان ایجاد شده و تحمل آن از طاقت بشر خارج و ادامه آن غیر مقدور است خانه دهند چون استعمارگران و عمال شرکت سابق نفت و نوکران بوشم داخلی آنها به انواع وسائل مثبت باالاشهای مذبحخانه میخواهند در موقفت ملت ایران اختلال کنند و چون بادست زدن به اقداماتی که روح ملت ایران از آن بیزار است میخواهند جنبش ما را در نظر دنیای آزاد خلاق و قمع مجسم کنند تفر خود را از این اقدامات و آمادگی خود را در راه اجرای مویزات آنجناب و جناب آقای دکتر مصدق تا پای جان اعلام میداریم ما همه ملت ایران باز ها پشتیبانی کامل خود را از دولت جناب آقای دکتر مصدق اعلام داشته و باز هم برای هر گونه قدا کاری دادن قرضه ملی کمک بلاعوض تحمل هر نوع سختی دیگر تا بموقفت کامل حاضر میباشم ما از نظر مذهبی و بیداد استن حقیت مرام کمونیسم از هر جنبی کمونیستی به رسم و عنوان متفر و بیزاریم ما به نمایندگی از طرف لرستانها باخلال گران ، ازو کدی مجلس و سایر افراد مسئول و غیرمسئول که باالطبع همه آنها را شناخته ایم تذکر میدهم که اگر دست از خرابکاری و ایجاد تشمت حملات ناروا بدولت و کارمندان خدمتگزار بر ندارند و خدای نخواست کوچکترین تفرقه یا تخریبی در اجرای کامل قانونی نفت در اثر اختلال آنها حادث شود همه دست از کار کشیده و در هر جا که باشند ابتدا بحساب آنها خواهیم رسید ما ملت ایران مراتب تشکر و سپاس گذاری خود را از زحمات و خدمات گران بهای افراد جبهه ملی و اعضاء کمیسیون نفت و کمیسیون مختلط و هیئت امرامی به آبادان و جناب آقای مکی فرشته اموز نجات نفت از دست شیطان به پیشگاهشان تقدیم میداریم ما برای هر مقام بین المللی و دولت و ملت دیگری که برای احساسات ما ارزش قابل نباشد و خواسته ما را ندیده بگیرند ارزش قابل نخواهیم شد نفت مال ایران و باید بدست ایران اداره و سود آن برای ایران باشد پاینده باد ایران زنده باد پیشوایان سیاسی و مذهبی ایران بازرگانان و اصناف غرم آباد مرشدیان و تعدادی امضای دیگر این تلگراف را عیناً تقدیم مقام ریاست میکنم با رو نوشتی که برای آقای نریمان رسیده است (احسن) و همچنین از

جناب آقای هارین رو نوشت توسط آقای محمود نریمان مجلس شورای ملی این روز ها که بغض خداوند متعال و رهبری و تدابیر آنجناب و جناب آقای دکتر مصدق ملت ایران موفق بیاره کردن قید اسارت گردیده و میخواهند با در دست گرفتن مقدرات خویش و جلوگیری از تصرف بیگانگان در امور داخلی بزندگی ملال آور و پرمخمتی گذرانند مداخلات ناچاری بیگانگان ایجاد شده و تحمل آن از طاقت بشر خارج و ادامه آن غیر مقدور است خانه دهند چون استعمارگران و عمال شرکت سابق نفت و نوکران بوشم داخلی آنها به انواع وسائل مثبت باالاشهای مذبحخانه میخواهند در موقفت ملت ایران اختلال کنند و چون بادست زدن به اقداماتی که روح ملت ایران از آن بیزار است میخواهند جنبش ما را در نظر دنیای آزاد خلاق و قمع مجسم کنند تفر خود را از این اقدامات و آمادگی خود را در راه اجرای مویزات آنجناب و جناب آقای دکتر مصدق تا پای جان اعلام میداریم ما همه ملت ایران باز ها پشتیبانی کامل خود را از دولت جناب آقای دکتر مصدق اعلام داشته و باز هم برای هر گونه قدا کاری دادن قرضه ملی کمک بلاعوض تحمل هر نوع سختی دیگر تا بموقفت کامل حاضر میباشم ما از نظر مذهبی و بیداد استن حقیت مرام کمونیسم از هر جنبی کمونیستی به رسم و عنوان متفر و بیزاریم ما به نمایندگی از طرف لرستانها باخلال گران ، ازو کدی مجلس و سایر افراد مسئول و غیرمسئول که باالطبع همه آنها را شناخته ایم تذکر میدهم که اگر دست از خرابکاری و ایجاد تشمت حملات ناروا بدولت و کارمندان خدمتگزار بر ندارند و خدای نخواست کوچکترین تفرقه یا تخریبی در اجرای کامل قانونی نفت در اثر اختلال آنها حادث شود همه دست از کار کشیده و در هر جا که باشند ابتدا بحساب آنها خواهیم رسید ما ملت ایران مراتب تشکر و سپاس گذاری خود را از زحمات و خدمات گران بهای افراد جبهه ملی و اعضاء کمیسیون نفت و کمیسیون مختلط و هیئت امرامی به آبادان و جناب آقای مکی فرشته اموز نجات نفت از دست شیطان به پیشگاهشان تقدیم میداریم ما برای هر مقام بین المللی و دولت و ملت دیگری که برای احساسات ما ارزش قابل نباشد و خواسته ما را ندیده بگیرند ارزش قابل نخواهیم شد نفت مال ایران و باید بدست ایران اداره و سود آن برای ایران باشد پاینده باد ایران زنده باد پیشوایان سیاسی و مذهبی ایران بازرگانان و اصناف غرم آباد مرشدیان و تعدادی امضای دیگر این تلگراف را عیناً تقدیم مقام ریاست میکنم با رو نوشتی که برای آقای نریمان رسیده است (احسن) و همچنین از

مقام ریاست استدعای کنم کلاهیبه کمیسیون نظام راجع به شهاده دردستور قرار گیرد (سعدیه مهدوی - کاری هم ندارد) در هر صورت تقاضا دارم که جزو دستور قرار گیرد

رئیس - آقای معاون وزارت جنگ هم تقاضا کرده اند وقتی که وارد دستور شدیم باید رأی گرفت که جزو دستور قرار گیرد آقای برومند و قنشان را آقای دکتر بقائی داده اند به فرمائید آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - بنده چندین مطلب را میخواستم عرض آقایان محترم برسانم یکی راجع بحملات ناچواندر دانه است که نسبت بعجز زحمتکشان ملت ایران شده و میشود و یکی هم راجع بگزارش مسافرتی که اخیراً بخوزستان کردم و متأول را مقدم میدارم و اگر فرصتی شد قسمت دوم را به عرض میرسانم در این اواخر خود بنده و حزب زحمتکشان ملت ایران و سازمان نظارت ملی که برای نظارت در دخل بد و اداره صحیح شرکت ملی نفت بوجود آمده از چند طرف مورد حمله واقع شده ایم خود من مدتی درباره علل و موجبات این حملات کثیرا بیجواب فکر کردم که آیا بناسبت انحراف از وظیفه نمایندگی مورد حملات جدی روزنامه های معلوم الحال چه نما و راست واقف شده ایم یا بناسبت اینکه اصولترین مبارزه را برای ادای وظیفه مقدسی که در انتخابات گذشته مردم پرورشید ما با او گذار کردند و در این باب باید بگویم مردم تهران از دولعاظ رشید هستند یکی باین معنی که رشده سیاسی پیدا کرده اند و راه را از چاه تشخیص میدهند و یکی بعلم رشادتی که در موارد مختلف برای دفاع از خودشان نشان داده اند در موقتی که رزم آرا ما را محاصره کرده بود در چابخانه و اخیراً در روز یکشنبه که بنده خودم در طهران نبودم در حزب مردم مقابل حملات توده ایها دفاع کرده بیشتر سر مقاله ها و معجزات روزنامه های مخفی و آشکار توده ایها فحش و ناسزا و تهمت به حزب زحمتکشان و شخص بنده و اعضاء حزب ماست در حدود نصف روزنامه های نفتی یعنی آنهاست که حکومت دکتر مصدق و جبهه ملی را سخت مسودر حمله قرار میدهند مربوط بشخص آنجناب و حزب زحمتکشان است اغلب روزنامه هائی که منتسب بجناح های مختلف میباشند که اند، همانک با روزنامه های مخفی و آشکار توده در روزنامه های نفتی حملات خودشان را متوجه حزب ما و شخص بنده میکنند یک توجه ساده باین حملات نشان میدهد که حتی در موقتی هم که بجبهه ملی حمله میکنند حزب زحمتکشان وجود بنده به طور مشخص نری مورد حملات دشمنان ایران قرار

مقام ریاست استدعای کنم کلاهیبه کمیسیون نظام راجع به شهاده دردستور قرار گیرد (سعدیه مهدوی - کاری هم ندارد) در هر صورت تقاضا دارم که جزو دستور قرار گیرد

رئیس - آقای معاون وزارت جنگ هم تقاضا کرده اند وقتی که وارد دستور شدیم باید رأی گرفت که جزو دستور قرار گیرد آقای برومند و قنشان را آقای دکتر بقائی داده اند به فرمائید آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - بنده چندین مطلب را میخواستم عرض آقایان محترم برسانم یکی راجع بحملات ناچواندر دانه است که نسبت بعجز زحمتکشان ملت ایران شده و میشود و یکی هم راجع بگزارش مسافرتی که اخیراً بخوزستان کردم و متأول را مقدم میدارم و اگر فرصتی شد قسمت دوم را به عرض میرسانم در این اواخر خود بنده و حزب زحمتکشان ملت ایران و سازمان نظارت ملی که برای نظارت در دخل بد و اداره صحیح شرکت ملی نفت بوجود آمده از چند طرف مورد حمله واقع شده ایم خود من مدتی درباره علل و موجبات این حملات کثیرا بیجواب فکر کردم که آیا بناسبت انحراف از وظیفه نمایندگی مورد حملات جدی روزنامه های معلوم الحال چه نما و راست واقف شده ایم یا بناسبت اینکه اصولترین مبارزه را برای ادای وظیفه مقدسی که در انتخابات گذشته مردم پرورشید ما با او گذار کردند و در این باب باید بگویم مردم تهران از دولعاظ رشید هستند یکی باین معنی که رشده سیاسی پیدا کرده اند و راه را از چاه تشخیص میدهند و یکی بعلم رشادتی که در موارد مختلف برای دفاع از خودشان نشان داده اند در موقتی که رزم آرا ما را محاصره کرده بود در چابخانه و اخیراً در روز یکشنبه که بنده خودم در طهران نبودم در حزب مردم مقابل حملات توده ایها دفاع کرده بیشتر سر مقاله ها و معجزات روزنامه های مخفی و آشکار توده ایها فحش و ناسزا و تهمت به حزب زحمتکشان و شخص بنده و اعضاء حزب ماست در حدود نصف روزنامه های نفتی یعنی آنهاست که حکومت دکتر مصدق و جبهه ملی را سخت مسودر حمله قرار میدهند مربوط بشخص آنجناب و حزب زحمتکشان است اغلب روزنامه هائی که منتسب بجناح های مختلف میباشند که اند، همانک با روزنامه های مخفی و آشکار توده در روزنامه های نفتی حملات خودشان را متوجه حزب ما و شخص بنده میکنند یک توجه ساده باین حملات نشان میدهد که حتی در موقتی هم که بجبهه ملی حمله میکنند حزب زحمتکشان وجود بنده به طور مشخص نری مورد حملات دشمنان ایران قرار

میکریم من و تمام افراد حزب زحمتکشان ملت ایران جدی ترین پشتیبانی را از دولت آقای دکتر مصدق کرده ایم و کوچکترین انتظاری هم از دولت نداشته ایم و عملاً هم مطابق وعدهای که در بدو زمامداری آقای دکتر مصدق دادیم بناسبت وظیفه بزرگ و سنگینی که ایشان برعهده گرفته اند از هر نوع مداخله در کار ایشان خودداری کردیم و در انتخاباتی که بعمل آوردند کاملاً دست ایشان را آزاد گذاشتیم علت این حملات که در بسیاری از موارد میتوانم عرض کنم حملات ناچواندر دانه است این است که ما در دو جبهه و با تجهیزات کاملاً متناسب و برنده جنگ میکنیم ما در مقابل توده ایها در مدت کمی يك نیروی زیادی در دانشگاه و فرهنگ و در میان مردم و در کارخانه ها بوجود آوردیم و برای اولین مرتبه در تاریخ مبارزه با حزب توده ما با اسلحه متفق و مبارزه ایدهولوژی مبارزه فکری متوسل شدیم تحلیل منطقی و علمی اشتباهات و خیانت های حزب توده روشن کردن ذهن بیروان و طرفداران و فریب خوردگان حزب توده و باز در کنار چشم بسیاری از اینه از خدمات درخشانی است که سازمانهای ما و حزب ما و مطبوعات ما انجام دادند و ما بخوبی می دانستیم که حزب و سازمانهای ما بناسبت این مبارزه منطقی و اصولی بیسابقه و بناسبت نفوذ در توده های زحمتکشان در معرض جدیترین و ناچواندر دانه ترین تهمتها و افتراها قرار خواهد گرفت و در عرض این مدت کم ما توانستیم بسیاری از سازمانهای دانشجویان و دبیران و آموزگاران و سایر فرهنگیان و اتحادیه های مختلف کارگران را از زیر نفوذ توده ایها بیرون بیاوریم آنچه را که آنها برده و بوده های ایران وعده دادند و عمل نکردند ماصمم هستیم بدون وعده دادن برای طبقات زحمتکش ایران تحصیل کنیم اولین مبارزه ما مبارزه ضد استعماری بود که تحت رهبری و پیشوایی جبهه ملی و سایر مردم و نمایندگان وطن پرست در مجلس بوقوع پیوست روزنامه های ما اولین مطبوعات و عناصری بودند که حس کردند این عمل بیگانه یعنی توده ایها توده نماها در کار مبارزه ملت ایران برای همکاری می کنند ما همیشه سعی کرده ایم که جوانان فریب خودمرا متوجه حقایق مترقی بودن با تمام مخالفین خود تا امروز با منطق جنگیده ولی در مقابل منطق مبارزه ما غیر از توسل به تهمت و افتراء و تحزیم مطبوعات و سوزاندن و یاره کردن روزنامه ها و کتابهایی که ما منتشر کردیم کار دیگری

نگردند روزنامه شاهد افتخار این را دارد که يك سلسه مقالات برود توده ایها چاپ کرد که بسیاری از توده ایها را اودار کرد که حزب توده را ترک بکنند برای اینکه در مقابل حملات منطقی که شده بود در بران توده جوابی نداشتند بدهند و تنها جوابی کمی دادند این بود که کتاب ما را میگردانند پاره می کردند و با آتش می زدند و اینها را آقایان می دانند که علامت ضعف و عجز است ما احتیاج بیجان و کشتی گیری و مرده بادوزنده با نداریم ما همیشه اعضای سازمانها و حزب خودمان را متوجه کردیم که از حدود و روش مبارزه شرافتمندانه تجاوز نکنند و مخصوصاً با افراد فریب خورده و جاهلی که منحرف شده اند با محبت و مهر بانی و برادرانه وارد مبارزه و احتجاج و استدلال بشوند یکی از نمونه های همین است که در یکی از کنفرانسهای اخیر که در سازمان دانشجویان ما تشکیل بود و دوست عزیز من جناب آقای دکتر شایگان سخنرانی می کردند متوجه شدیم که عده ای از این جوانان يك تاملی دارند که تمام توده ایها را خیانتکار بدانند و مخصوصاً بانها تذکر دادیم که اینها دو دسته هستند يك دسته هستند که می دانند چکار بکنند دستور خودشان را از آنها می گیرند و با وسائلی که ما ثابت خواهیم کرد از شرکت نفت الهام میگیرند و کمک می گیرند یکدسته هم روی حرفهای فریبنده و تبلیغات آنها منحرف شده اند و یکی از وظایف ما این است که آن اشخاصی که منحرف شده اند و آلوده شده اند آنها را براه راست هدایت بکنیم برای اینکه خیانتکاران همیشه پشت پرده و در خفا کار می کنند و هرگز وارد میدان نمی شوند ولی يك عده اشخاص ایله و نادان را بیدان میفرستند بطوریکه همکاران محترم اطلاع دارند بنده يك هفته قبل از وقایع تأسف آور ۲۳ تیر بخوزستان مسافرت کرده بودم ولی قبل از مسافرت سفارش کرده بودم باعضای حزب که در تظاهراتی که در نظر داشتند تحت عناوین مختلف هواداران صلح و سازمانهای مبارزه ضد استعماری و مبارزه با یسودای و اینها که در باطن همه میدانند يك هدف دارند در این تظاهرات بهیچ وجه نزدیک نشوند و شرکت نکنند عین این دستور هم دو روز قبل از ۲۳ تیر در روزنامه منمکس شده بود و بطور دستور حزبی بکلیه اعضاء داده شده بود برای اینکه دستور مبارزه ما قلاً حفظ سکوت و آرامش و در همین حال مهیا نمودن برای مبارزه با جانب است آقایان معترمی که از نزدیک شاهد مبارزات بنده و دوستان بنده بوده اند می دانند که همیشه و همیشه در صدر تمام دستورهای سازمانی و حزبی ما قلع نظم و آرامش و منازت بوده است و همیشه

این دستور در سر لوحه دستورات ما بوده است (صبح است) در روز ۲۳ تیر اگر ما بیخواسیم مبارزه کنیم می توانستیم جمعیتی در کلوب حزب و اطراف آن جمع آوری کنیم بطوریکه کسی نتواند اصلاً از آن اطراف عبور کند ولی همین طور که عرض کردم بوسیله اعلان بهمه گفتیم که بهیچوجه مداخلت نمی کنیم و آنروز هم وضیعت حزب ما عیناً مثل سایر روزهای عادی بوده است دستور داده شده بود که اعضاء حزب اصلاً در مسیر این تظاهرات قرار نگیرند ولی با وجود همه اینها بی شرمانه ترین تهمت ها را بجزب ماچه شفاهاً چه کتباً زدند و متأسفانه در بعضی از روزنامه ها نوشته شده که گویا اعضای حزب زحمتکششان بلند گوی آن حزب جملات تحریک آمیز گفته است در صورتی که در آنروز در حزب ما بلند گویی وجود نداشته هفتس هم این بوده است که حزب ما چون دارای بنیه مالی نیست هنوز نتوانسته است بلند گویی تهیه بکند و فقط در روزهای کنفرانس عمومی يك بلند گویی اجاره می کنیم و چون کرایه اش برای بودجه ما سنگین است نمی توانیم هر روز کرایه بکنیم و چون آنروز روز سخنرانی عمومی نبوده بطریق اولی ما بلندگو نداشتیم و اصلاً از این گذشته ما هیچوقت بلند گویی که در خیابان شاه آباد صدا بکنند نداشته ایم بلند گویی ما در بالای سر در جنوب واقع است که در همان خیابان وزارت فرهنگ می تواند کنفرانس ما را منتشر کند و آنجا هم در مسیر این جنگ طلبان و مبارزین نبوده است .

رئیس - آقای دکتر بقائی وقت شما تمام شد

دکتر بقائی - اجازه بفرمائید چند دقیقه دیگر صحبت تمام میشود

رئیس - محتاج برای است اگر بخواهید صحبت کنید باید رأی بگیریم

دکتر بقائی - کسی مخالف نیست .

رئیس - معذرا باید مجلس رأی بدهد و حالا عده برای رأی کافی نیست پس صبر کنید تا عده کافی شود (پس از چند دقیقه انتظار عده برای رأی کافی شد)

دکتر بقائی - پس قلاً صرف نظر میکنم از بنیه مطالبی حالاً که اجازه نمی فرمائید ولی بعد از دستور بنده باخطاراماده ۹۰ دارم

(۴) - فرات نامه آقای ابوالقاسم امینی و اعلام بر کاری ایشان از نماینده مجلس شورای ملی)

رئیس - بعد بفرمائید وارد دستور میشود يك نامه است از آقای امینی رسیده

فرات میشود (بشرح زیر قرائت شد)

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

باسم مرقومه شماره ۱۵۲۴۱ مورخ ۳۰ ر ۳۰ که از هیئت محترم رئیس مجلس شورای ملی صادر شده است لازم میدانم مراتب زیر را که برای روشن شدن موضوع ضروری است باستحضار هیئت رئیسه و نمایندگان محترم مجلس برسانم

روز هفتم تیر ما جاری در حدود يك ساعت بعد از ظهر تیمسار سرلشکر گزاهدی وزیر کشور تلفوناً با اینجانب اطلاع دادند برای امر مهم و فوری به هیئت دولت که در آن ساعت در منزل جناب آقای دکتر مصدق نخست وزیر تشکیل میشود حاضر شوم بعضی ورود در هیئت دولت جناب آقای نخست وزیر فرمودند عموم اعضاء هیئت دولت از شما تقاضا دارند که باصفهان بروید زیرا وضع آنجا آشفته است و باید شما با مامورهای گنبد و خواهش دارم فردا صبح باصفهان حرکت نمائید جواب دادم برای من نهایت افتخار است که بتوانم در دولت شما منشاء خدمت و اثری باشم ولی جواب مؤکدین خود را چه بدهم باید راهی اندیشید که پس از اجرای منویات دولت بتوانم بخدمت خود در مجلس ادامه دهم جناب آقای دکتر مصدق فرمودند این راه را خودتان با همکاران مجلس پیدا کنید من در روز مهلت خواستم که گزارشات مربوط باصفهان را در وزارت کشور مطالعه نمایم تا اگر وسائلی برای پیشرفت کار لازم باشد به هیئت دولت پیشنهاد کنم در روز بعد که مجدداً به هیئت دولت برای رفع مشکلات مراجعه کردم جناب آقای نخست وزیر از تأخیر حرکت اینجانب بسیار متأثر و ملول شدند و حتی شاید تصور فرمودند که در اجرای منظورشان تعلل میورزم و از انجام کاری که بعقیده هیئت دولت از اینجانب ساخته است درین مینمایم این بود که بدون داشتن هیچ وسیله چاه بندی برای رفع مشکلات پس از شرفیابی به حضور ملوکانه بلافاصله حرکت کردم

از بدو ورود باصفهان بناست سوابق خدمتگداری بقدری از طبقات مختلفه این شهر مهر و محبت دیدم که اگر تمام عمر باصفهان و اصفهانی خدمت کنم جبران آن همه نیکی ها نخواهد شد شکر خداوند متعال را که با همکاری عموم اهالی این استان هائظوری که منظور نظر بود کارها رو براه شد و در حال حاضر به پیشرفت امور اطمینان پیدا نمودند بهر تقدیر اینجانب میتوان نماینده فوق العاده دولت و سرپرست استان دهم بدون دریافت دیناری حقوق و باحق الزحمه مشغول کار هستم و در حقیقت خدمت اینجانب موافق نیست اگر بنده

خدمتی برای دولت آقای مصدق السلطنه که برگزیده ملت ایران و مورد اعتماد اکثریت تام مجلس شورای ملی ایران است انجام داده ام و قسمتی از احساس ترین نقاط مملکت را که مرکز تحریکات و عقاید و افکار گوناگون است سرسازمانی بخشیده ام نه برای این بوده است که خوش خدمتی نموده و بعنوان استاندار اصفهان باقی بمانم و یا از این نظر بوده است که خدمت خود را بنمایندگان محترم جلوه دهم که اگر مخالف صریح قانون اساسی باشد مرا در مجلس نگاهدارند من به محبت های اهالی اصفهان مدیونم و میدانم بعضی اینک آنها از نظم امور اطمینان کامل حاصل کنند گردش کار های اقتصادی و اجتماعی آنان مرتب خواهد شد کما این که روز ۲۳ تیرماه نقشه دامنه داری برای بهم خوردن اصفهان ترسیم شده بود و از آن جاوگیری بعمل آمد و نظام این شهر تاریخی بارشادت عموم مأموران انتظامی حفظ گردید سبل تلنگرافات امتنان و تشکر از عموم طبقات جاری شد و روز بعد مدیران فراری کارخانه نور خود را معرفی کرده و اظهار داشتند حالاً که در این شهر میتوان بدون خوف و ترس کار کرد ما تمهید میکنیم فوراً کارخانه را بکار انداخته و متصد نفر کارگر بیکار مجدداً مشغول کار شوند من بزودی وضع اصفهان را بطوری رو براه خواهم کرد که پس از من انشاء الله جریان بصورت عادی درآمده و پیشرفت کار آسان گردد و البته تهران مراجعت می کنم ولی بهیچوجه حاضر نیستم که در قانون اساسی برای خاطر من خللی وارد شود و هرگز نمیتوانم طرفدار برهم خوردن اصول باشم و در مراجعت از اصفهان اگر هم در مجلس راه نداشته باشم از خدمت مؤکدین عزیز و محترم خود در گیلان دریغ نکرده و بخدمتگزاری آنان اشتغال خواهم داشت فقط استعفا دارم مقرر فرمائید این مشروحه را در جلسه علنی مجلس قرائت کنند که در صورت مجلس رسمی مجلس منعکس شود

رئیس - آقای امینی در دوره نمایندگی خود مخصوصاً وقتی که عضویت هیئت رئیسه را با سمت کارپردازی داشتند همیشه با نهایت صداقت کار کرده اند (صبح است) حالاً هم که دولت آقای دکتر مصدق وجود ایشان را برای خدمت در اصفهان و حفظ نظم آن استان مقید دانسته اند مجلس شورای ملی هم برای حفظ اصول قانون اساسی خدمت ایشانرا تأیید میکند و انشاء الله ایشان هم موفق بشوند در خدمتانی که در اصفهان انجام میدهند (یکی از نمایندگان - پس استانه اهر هستند)

بلاکه کتم مجلس شورای ملی خدمت ایشان را تأیید میکنم که موفق بشوند بنا بر این

دیگر قسمتی در مجلس شورای ملی نخواهند داشت (صبح است) این را هم برای اطلاع آقایان میگویم مطالبی که مربوط به هیئت رئیسه است يك جریانی دارد سکه باید طی شود چون از وزارت کشور بمن پیروی رسیده بود که ایشان مامورین دارند من ناچار بودم بیرسم بنا بر این باید جوابی بمن برسد که تکلیفش معین بشود (صبح است)

اسلامی - دیگر تمام کارها درست شد ؟ باحل این مشکل تمام معضلات حل شد ؟

رئیس - کارهای مجلس رو براه است معضلی ندارد .

(حقوقات ناعه واصله راجع به دعوت آقای لسانی بجای آقای بوشهری در مجلس سنا)

رئیس - يك نامه دیگری هم هست که قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

آئین نامه مجلس سنا در دوره یازدهم مجلس شورای ملی تصویب نمایندگان محترم رسیده است و در ماده ۳۴ آئین نامه تصریح گردیده که چنانچه تا یکسال به دوره مجلس سنا مانده یکی از کرسی های نمایندگان انتخابی خالی گردد نفر بعدی که دارای اکثریت نسبی است دعوت خواهد شد

آقای ابوالفضل لسانی که از نویسندگان معروف و قضات عالی مقام این کشور می باشند و اینک مدتی است که بکالت داد کستری اشتغال دارند در انتخابات درجه دوم تهران نفر شانزدهم شده اند که البته با خالی شدن يك کرسی از منتخبین طهران میبایستی ایشان فوراً با مجلس سنا دعوت شوند و با اینکه جناب آقای جواد بوشهری که از منتخبین تهرانند متجاوز از ۳ ماه است کرسی مجلس سنا را ترک کرده و وزیر شده اند معذرتاً اکنون ریاست محترم مجلس سنا آقای لسانی را دعوت فرموده اند با اینکه قانون اساسی کشور قوای ثلاثه تشکیل دهنده مشروطیت را از هم منفک و مجزی نموده و با اینکه ماده ۴۲ متمم قانون اساسی که در خصوص حقوق اعضاء مجلس سنا مندرج است بصورتی مسلم میدارد که نمایندگان هیچیک از مجلسین نمیتوانند در آن واحد هم وزیر و هم سناتور باشند و سنت و زویه مجلس شورای ملی در شانزده دوره پارلمانی بر آن ساری و جاری بوده که قوه مجریه و قوه مقننه باید از یکدیگر منفک باشند و هیچوقت اصل اختلاط و امتزاج قوا را پذیرفته معذرتاً متأسفانه این موضوع در مجلس سنا

اینکه ظاهر آحتی یک نفر طرفدار فکر قابل جمع بودن نیست باز هم اتخاذ تصمیم و اعلام نتیجه بدفع الوقت میگذرد

بوشهری - این را کی نوشته رئیس - این و اوراق دیگری که رسیده همه بکمیسیون عرایض فرستاده می شود . عرض کنم در دستور امروز دو تقاضا هست از دولت یکی موضوع ۱۴ میلیون لیره پشتوانه است که در جلسه پیش آقای وزیر دارایی از دولت تقاضا کرده اند (چند نفر از نمایندگان - اجازه میفرمائید) اینجا برك مخالف و موافق است .

محمدعلی مسعودی - آقایان بنده حتی پیشنهاد کردم که در کمیسیون خارج باید صورت جلسه باشد و باید این مذاکرات ثبت بشود رأی هم گرفتیم و آقای رئیس هم از جلسه بعد دستور دادند که مذاکرات بفرض اینکه سری نیست است برای کمیسیون خارج سری نیست باید نوشته شود

اما راجع باین کمیسیون جناب آقای اردلان یکی از گزارش دهندگان بودند که بنده بشارت و وطنپرستی ایشان اعتقاد و اعتقاد دارم (صبح است) یعنی نسبت به همه تردیدی ندارم ایشان رفتند آمدند يك گزارش دادند اما نه گزارش رسمی بود و نه کامل بنده اینجا کاری ندارم که کی با کی خوب است و کی با کی بد است آقای دکتر متین دفتری هم با آقای اردلان رفتند و گزارشی ایشان دادند که بنظر بنده جامع ترین گزارشی که تا بحال ما خوانده ایم همان گزارش آقای دکتر متین دفتری بوده که تمام مطالب را روشن کرده شاید هم خودشان نوشته اند که يك قسمت را باید بنده مطالعه بکنیم .

گزارش ایشان با اینکه عرض کردم گزارش آقای اردلان صادقانه بود و مال ایشان خیلی مفصل بود ما هیچ اطلاعی نداریم فقط می شنویم که خلع پدیده است بعد هم تمام شد و رفت ما هیچ خبر نداریم بعد هم چیزهایی میخوانیم که اینچور شده و اینچور شده و يك روز هم میخوانیم میگویند ۵۰۰ کشتی نفت کشتی رکت با ناما حاضر است در اختیار ما بگذارد بعد می بینیم خبری نشد متأسفانه آلمانی و ایتالیایی میبایند دیگر خبری نمیشود .

رئیس - آنچه که بیان کردید کافی است دیگر اینها وارد نیست .

مسعودی - بگذارید من باخطارامه تمام کنم .

رئیس - باخطارامه معلوم شد

مسعودی - بنا بر این ما الان با يك موضوع فوق العاده مهمی مواجه شده ایم و آن آمدن هرین است که بعنوان يك مهمان عزیز و وارد مملکت ما شده است و ما اصلاً هیچ نمیدانیم که چه میگویند و چه نمیگویند (صبح است) ما هم اهل خارج عضو هستم چون گفتند مذاکرات

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۷۱

نویسها ، این مردم خارج حسابند (است) فقط ده ، یازده ، بیست نفر کل نیستند که بنشینند ، مخفیانه ملا کنند می می گویند که ما سنک میگویم جلوی پای شما ، ما شمارا همانطور تأیید کردیم باز هم تأیید خواهیم کرد موضوع مملکت است هر کس چه در مجلس ، چه سناتور ، چه خرد چه چه مردم کوچه و بازار همه حق نظر این موضوع حیاتی و مملکتی را ما مردم کوچه و بازار هم نمیدانند باید اینجا مذاکراتی که کرده اند رسماً ذکر بدهند همچنین مذاکراتی که با ما شد ، باید گزارش آنرا هم بدهند و روشن بکنند تا ما بتوانیم نظر سر روشن خودمان را بدیم (صبح است)

رئیس - آقایان رؤسای کمیسیونها و همین طور مقبرین باید دقت مطالبی که در کمیسیونهاست گزارش هر ماهه بکنند .

اردلان - اجازه بدهید آقای من توضیح بدهم .

رئیس - گزارش رسمی تهیه بعد بدهید مجلس

اردلان - آقای رئیس بنده اینجا نظامنامه ای دارم طبق قانونی که تصویب شده برای هیئت مختلط نوشته است که طرف مدت سه ماه گزارش خود را با این يك قانون خاصی دارد نظامنامه از آن قانون است اجازه بدهید من بیایم کلمه توضیح بدهم .

رئیس - حالا باید رأی گرفته باین که لایحه وزارت دارائی در دستور بگردد که عده هم کافی است .

(۷ - طرح و تصویب گزارش راجع به اعطای يك درجه پافسران شهید)

رئیس - آقای معاون وزارت جنگ

معاون وزارت جنگ - لایحه شهداء در مجلس بتصویب رسد و فقط يك رأی نهائی لازم دارد دو نفر هم بیشتر وقت لازم ندارد اگر اجازه بفرمائید اول بآن رأی گرفته شود .

رئیس - بسته بنظر دولت ام آقای وزیر دارائی موافقت (وزیر دارائی موافقت)

پس با اجازه آقایان و موافقت آقای وزیر دارائی رأی می گیریم اول با لایحه شهداء که جزء دستور قرار بگیرد آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

گزارش از کمیسیون نظام به مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۷۱

اگر سری بوده که نگویید) بنده می خواهم بگویم موضوع سریش چیست ؟ جوابی است که فرض بفرمائید بند کار به سفارت انگلیس داده است که در تمام روزنامه ها قبل از اینکه بکمیسیون خارج برود چاپ شده است این مذاکرات سری ما در این حدود بود یا جواب بدبیر سازمان ملل میخواستیم آقایان روشن بشوند بدانند که جمعا مذاکرات سری چی بوده است بنده حتی پیشنهاد کردم که در کمیسیون خارج باید صورت جلسه باشد و باید این مذاکرات ثبت بشود رأی هم گرفتیم و آقای رئیس هم از جلسه بعد دستور دادند که مذاکرات بفرض اینکه سری نیست است برای کمیسیون خارج سری نیست باید نوشته شود

اما راجع باین کمیسیون جناب آقای اردلان یکی از گزارش دهندگان بودند که بنده بشارت و وطنپرستی ایشان اعتقاد و اعتقاد دارم (صبح است) یعنی نسبت به همه تردیدی ندارم ایشان رفتند آمدند يك گزارش دادند اما نه گزارش رسمی بود و نه کامل بنده اینجا کاری ندارم که کی با کی خوب است و کی با کی بد است آقای دکتر متین دفتری هم با آقای اردلان رفتند و گزارشی ایشان دادند که بنظر بنده جامع ترین گزارشی که تا بحال ما خوانده ایم همان گزارش آقای دکتر متین دفتری بوده که تمام مطالب را روشن کرده شاید هم خودشان نوشته اند که يك قسمت را باید بنده مطالعه بکنیم .

گزارش ایشان با اینکه عرض کردم گزارش آقای اردلان صادقانه بود و مال ایشان خیلی مفصل بود ما هیچ اطلاعی نداریم فقط می شنویم که خلع پدیده است بعد هم تمام شد و رفت ما هیچ خبر نداریم بعد هم چیزهایی میخوانیم که اینچور شده و اینچور شده و يك روز هم میخوانیم میگویند ۵۰۰ کشتی نفت کشتی رکت با ناما حاضر است در اختیار ما بگذارد بعد می بینیم خبری نشد متأسفانه آلمانی و ایتالیایی میبایند دیگر خبری نمیشود .

رئیس - آنچه که بیان کردید کافی است دیگر اینها وارد نیست .

مسعودی - بگذارید من باخطارامه تمام کنم .

رئیس - باخطارامه معلوم شد

مسعودی - بنا بر این ما الان با يك موضوع فوق العاده مهمی مواجه شده ایم و آن آمدن هرین است که بعنوان يك مهمان عزیز و وارد مملکت ما شده است و ما اصلاً هیچ نمیدانیم که چه میگویند و چه نمیگویند (صبح است) ما هم اهل خارج عضو هستم چون گفتند مذاکرات

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۷۱

اگر سری بوده که نگویید) بنده می خواهم بگویم موضوع سریش چیست ؟ جوابی است که فرض بفرمائید بند کار به سفارت انگلیس داده است که در تمام روزنامه ها قبل از اینکه بکمیسیون خارج برود چاپ شده است این مذاکرات سری ما در این حدود بود یا جواب بدبیر سازمان ملل میخواستیم آقایان روشن بشوند بدانند که جمعا مذاکرات سری چی بوده است بنده حتی پیشنهاد کردم که در کمیسیون خارج باید صورت جلسه باشد و باید این مذاکرات ثبت بشود رأی هم گرفتیم و آقای رئیس هم از جلسه بعد دستور دادند که مذاکرات بفرض اینکه سری نیست است برای کمیسیون خارج سری نیست باید نوشته شود

اما راجع باین کمیسیون جناب آقای اردلان یکی از گزارش دهندگان بودند که بنده بشارت و وطنپرستی ایشان اعتقاد و اعتقاد دارم (صبح است) یعنی نسبت به همه تردیدی ندارم ایشان رفتند آمدند يك گزارش دادند اما نه گزارش رسمی بود و نه کامل بنده اینجا کاری ندارم که کی با کی خوب است و کی با کی بد است آقای دکتر متین دفتری هم با آقای اردلان رفتند و گزارشی ایشان دادند که بنظر بنده جامع ترین گزارشی که تا بحال ما خوانده ایم همان گزارش آقای دکتر متین دفتری بوده که تمام مطالب را روشن کرده شاید هم خودشان نوشته اند که يك قسمت را باید بنده مطالعه بکنیم .

گزارش ایشان با اینکه عرض کردم گزارش آقای اردلان صادقانه بود و مال ایشان خیلی مفصل بود ما هیچ اطلاعی نداریم فقط می شنویم که خلع پدیده است بعد هم تمام شد و رفت ما هیچ خبر نداریم بعد هم چیزهایی میخوانیم که اینچور شده و اینچور شده و يك روز هم میخوانیم میگویند ۵۰۰ کشتی نفت کشتی رکت با ناما حاضر است در اختیار ما بگذارد بعد می بینیم خبری نشد متأسفانه آلمانی و ایتالیایی میبایند دیگر خبری نمیشود .

رئیس - آنچه که بیان کردید کافی است دیگر اینها وارد نیست .

مسعودی - بگذارید من باخطارامه تمام کنم .

رئیس - باخطارامه معلوم شد

مسعودی - بنا بر این ما الان با يك موضوع فوق العاده مهمی مواجه شده ایم و آن آمدن هرین است که بعنوان يك مهمان عزیز و وارد مملکت ما شده است و ما اصلاً هیچ نمیدانیم که چه میگویند و چه نمیگویند (صبح است) ما هم اهل خارج عضو هستم چون گفتند مذاکرات

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۷۱

اگر سری بوده که نگویید) بنده می خواهم بگویم موضوع سریش چیست ؟ جوابی است که فرض بفرمائید بند کار به سفارت انگلیس داده است که در تمام روزنامه ها قبل از اینکه بکمیسیون خارج برود چاپ شده است این مذاکرات سری ما در این حدود بود یا جواب بدبیر سازمان ملل میخواستیم آقایان روشن بشوند بدانند که جمعا مذاکرات سری چی بوده است بنده حتی پیشنهاد کردم که در کمیسیون خارج باید صورت جلسه باشد و باید این مذاکرات ثبت بشود رأی هم گرفتیم و آقای رئیس هم از جلسه بعد دستور دادند که مذاکرات بفرض اینکه سری نیست است برای کمیسیون خارج سری نیست باید نوشته شود

اما راجع باین کمیسیون جناب آقای اردلان یکی از گزارش دهندگان بودند که بنده بشارت و وطنپرستی ایشان اعتقاد و اعتقاد دارم (صبح است) یعنی نسبت به همه تردیدی ندارم ایشان رفتند آمدند يك گزارش دادند اما نه گزارش رسمی بود و نه کامل بنده اینجا کاری ندارم که کی با کی خوب است و کی با کی بد است آقای دکتر متین دفتری هم با آقای اردلان رفتند و گزارشی ایشان دادند که بنظر بنده جامع ترین گزارشی که تا بحال ما خوانده ایم همان گزارش آقای دکتر متین دفتری بوده که تمام مطالب را روشن کرده شاید هم خودشان نوشته اند که يك قسمت را باید بنده مطالعه بکنیم .

گزارش ایشان با اینکه عرض کردم گزارش آقای اردلان صادقانه بود و مال ایشان خیلی مفصل بود ما هیچ اطلاعی نداریم فقط می شنویم که خلع پدیده است بعد هم تمام شد و رفت ما هیچ خبر نداریم بعد هم چیزهایی میخوانیم که اینچور شده و اینچور شده و يك روز هم میخوانیم میگویند ۵۰۰ کشتی نفت کشتی رکت با ناما حاضر است در اختیار ما بگذارد بعد می بینیم خبری نشد متأسفانه آلمانی و ایتالیایی میبایند دیگر خبری نمیشود .

رئیس - آنچه که بیان کردید کافی است دیگر اینها وارد نیست .

مسعودی - بگذارید من باخطارامه تمام کنم .

رئیس - باخطارامه معلوم شد

مسعودی - بنا بر این ما الان با يك موضوع فوق العاده مهمی مواجه شده ایم و آن آمدن هرین است که بعنوان يك مهمان عزیز و وارد مملکت ما شده است و ما اصلاً هیچ نمیدانیم که چه میگویند و چه نمیگویند (صبح است) ما هم اهل خارج عضو هستم چون گفتند مذاکرات

وزارت جنگ بگزارش مصوب مجلس سنا راجع باعطای يك درجه بالاتر بافسران شهید برای شور دوم رسیدگی نموده و گزارش مجلس سنا را عیناً تأیید و بعنوان گزارش کمیسیون نظام برای تصویب تقدیم می نماید ضمناً کمیسیون معتقد بود که چون لایحه مزبور مالی بوده فقط مجلس شورای ملی صلاحیت رسیدگی بآن را داشته تشخیص صلاحیت را بعهده مجلس شورای ملی واگذار مینماید

لایحه مربوط باعطای يك درجه بالاتر بافسران و درجه داران ماده واحده - افسران و درجه داران و سربازان کادر ثابت ارتش وهم ردیفان آنان و سایر کارمندان ارتش صکه از سوم شهریورماه ۱۳۲۰ بمناصب انجام وظیفه بفرستد در وقایع عملیات جنگی متوکل و بامدوم شده باشد شهادت تلقی و یکروز قبل از شهادت باحفظ ارشدیت درجه فعلی بپس از بعد از سال ۱۳۲۴ بیک درجه و یا درجه بالاتر مقرر خواهند شد

مستمری وراث قانونی این شهدا طبق حقوق و مزایای درجه یارته اعطائی (بپس از حقوق سربازان کادر ثابت ارتش و هم ردیفان آنان و سایر کارمندان ارتش) از تاریخ تصویب این قانون قابل پرداخت میباشد

نصیر - افسران ربابه و ران و افراد ژاندارمری و شهربانی که در واقعه شهریور ۱۳۲۰ و فائله آذربایجان شهید شده اند مشمول ماده فوق هستند وظیفه مأمورین شهربانی از صندوق قاعده کشوری پرداخته خواهد شد

گزارش از کمیسیون بودجه به مجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه از نظر مالی لایحه شماره ۱۰۴۸۴ دولت راجع بافسران شهید را که بتصویب مجلس سنا رسیده و کمیسیون نظام هم موافقت نموده است مطرح نموده موافقت خود را از نظر مالی اظهار می دارد

مضرب کمیسیون بودجه - فرهودی رئیس - برك موافق و مخالف ندارد بنا بر این باید رأی گرفت چون مالی است باورقه باید رأی گرفت

نورالدین امامی - استعلام میکنم این تذکره را بدهد که این لایحه بالا لایحه ای که از طرف سنابر گشته اختلاف جزئی دارد مابین کمیسیون نهائی را داده ایم

رئیس - يك تبصره ای مجلس سنا اضافه کرده است کمیسیون نظام هم موافقت کرده قرائت میشود

شهرشیری - اگر تبصره مربوط به

شهربانی است موافقت (شرح زیر قرائت شد) نصیر - افسران و پاپوران و افراد ژاندارمری و شهربانی که در واقعه شهریور ۱۳۲۰ و فائله آذربایجان شهید شده اند مشمول ماده فوق هستند وظیفه مأمورین شهربانی از صندوق قاعده کشوری پرداخته خواهد شد

رئیس - اعلام رأی میشود چون مالی است باورقه رأی گرفته میشود آقایان موافقتین و رقه سفید می دهند

اسامی آقایان نمایندگان شرح تذیل بوسیله آقای ناظرزاده (منشی) اعلام و در محل نطق حاضر ورأی دادند

آقایان: مکرّم، فرهودی، صدری اردلان، محمد علی مسعودی، دکتتر مجتهدی، پناهی، سنندجی، بهادری، محمد ذوالفقاری، جمال امامی، دکتتر هدایتی، دکتتر طباطبائی، عزیز اعظم زنکنه، ناصر ذوالفقاری، حکیمی، شوشتری صفوی، موسوی، وهاب زاده، گنجی، دکتتر راجعی، دولتشاهی، سرتیب زاده یالیزی، نصرتیان، دکتتر نبوی، آبکار انصار صادقی، ارباب، کتابادی، نبوی کاسمی، دکتتر جلالی، بهبهانی، مللک مدنی حمیدیه، نفع الاسلامی، ظفری، نورالدین امامی، تیمور تاش، عباسی، فرش بزرگ تپا - قبادیان - صفائی - غضنفری - خزیمه علم - گرگانی - هرب شیبانی - ایریشم کار - دکتتر عاوی - امیر نصرت اسکندری - رفیع - منصف - شادلو - کهید - مغیر فرمند - صاحب جمع - دکتتر کیان - قهرمان - سالار بهزادی - معین زاده - دهقان - مرتضی حکمت - سلطانی - معمل - گیو - کوراولقی - هراتی - دکتتر برال - فقیه زاده - دکتتر سید امامی - صدرزاده - ناظرزاده

(آراه ماخوذه شماره هدوت نتیجه بدین قرار بود)

ورقه سفید موافق ۲۴ ورقه سفید بی بی اسم علامت امتناع ۴ ورقه

رئیس - لایحه وظیفه شهدای ارتش با اکثریت ۴ رأی موافق تصویب شد

اسامی موافقتین - آقایان: عزیز اعظم زنکنه - مهدوی - سالار بهزادی - خزیمه علم - کهید - فقیه زاده - صاحب جمع - سلطانی - علی محمد دهقان - دکتتر علوی فرش - مرتضی حکمت - گیو - دکتتر کاسمی - نبوی - دکتتر نبوی - انصار صادقی - کتابادی - دکتتر جلالی - حمیدیه سرتیب زاده - شوشتری - دولتشاهی - هراب - قهرمان - قهرمان - قهرمان

دکتتر کیان - کوراولقی - هرب شیبانی - نورالدین امامی - صدوی - گنجی - اسلامی - معین زاده - دکتتر هدایتی - وهاب زاده - ناصر ذوالفقاری - ایریشم کار - نفع الاسلامی - تیمور تاش - نصرتیان - یالیزی - بهبهانی - ناظرزاده - منصف - دکتتر سید امامی - پناهی - دکتتر طباطبائی - صدری - حکیمی - آبکار - قبادیان - ارباب - هراتی - شادلو - ظفری - عماد تربتی - موسوی - صدرزاده - بهادری - دکتتر راجعی - معمل - دکتتر برال - گرگانی اسکندری - محمد ذوالفقاری - جمال امامی - بزرگ تپا - اردلان - مکرّم - سنندجی - دکتتر مجتهدی - محمد علی مسعودی

ورقه سفید بی اسم - ۴ ورقه

۸- بیانات آقای وزیر کشور راجع بحکومت نظامی در تهران

رئیس - آقای وزیر کشور بیانی دارید بفرمائید

وزیر کشور - بطوریکه در جلسه گذشته بعرض آقایان محترم رساندم دولت جناب آقای دکتتر مصدق به پیروجه مایل نیست که حکومت نظامی در هیچ جای ایران با پشتیبانی مجلسین و اتکاء و افکار عمومی بر اوضاع مسلط و به پیروجه نگرانی از وضعیت ندادیم (صحیح است) و جلوگیری از هر پیش آمد و اختلال نظم را قادر و مصمم است اگر اتفاقاً اشخاص آشوب طلب بخواهند وضعیت مملکت را دچار اختلال بکنند هر طور که مقتضی باشد البته در موقع خود حکومت نظامی اعلام خواهد کرد و بعرض مجلسین خواهد رسانید ضمناً اشخاصی که در روزیکشنبه مرتکب خلاف شده بودند تحت تعقیب قانونی قرار گرفتند و بزودی تکلیف آنها معلوم و متخلفین و کسانی که خلاف کرده اند مجازات خواهند شد (صفائی - پس دیگر حکومت نظامی نیست؟) تخیر (احسن، احسن) از امروز ظهر دیگر حکومت نظامی در تهران نخواهد بود

۹- طرح گزارش راجع باجازه گذاردن چهارده میلیون لیره از پشتوانه اسکناس

رئیس - آقای وزیر دارائی تقاضا نمودند گزارش ۱۴ میلیون لیره در دستور مقدم باشد و مطرح شود اعلام رأی شد راجع باین موضوع ولی فعلاً عده کافی نیست برای رأی

اسلامی - کی مادر خارج هستند؟ بفرمائید بیاید

کمیسیون بودجه لایحه شماره ۱۰۳۰۰

شهرشیری - پس آقایان جبهه ملی خروشان کجا هستند ما رأی بدهیم آنها ندهند (صفائی - آنها معاند) آقا جان بعد از امروز یک روز دیگر هم هست

رئیس - آقای وزیر دارائی کتباً تقاضا کرده اند که این لایحه جزء دستور باشد ما هم جزء دستور گذاشتیم حالا محتاج به رأی است ولی عده صکافی نیست اعلام رأی شده آقایان قدری تأمل بفرمائید شاید اکثریت حاصل بشود (پس از چند لحظه اکثریت برای رأی حاصل شد) رأی گرفته میشود باینکه لایحه ۱۴ میلیون لیره جزء دستور قرار گیرد آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد

گزارش کمیسیون فرائض میشود (شرح ذیل خوانده شد) گزارش از کمیسیون بازرگانی و پیشه و هنر به مجلس شورای ملی

کمیسیون بازرگانی و پیشه و هنر لایحه شماره ۳۰۶۱۱ دولت راجع بپهارده میلیون لیره از ارزهای موجود پشتوانه را که در اختیار دولت گذاشته شود با حضور آقای وزیر دارائی و آقای معاون وزارت بازرگانی و پیشه و هنر مطرح نموده بسا توضیحات مفصّلی که آقای وزیر دارائی بیان نمودند ماده واحده پیشنهادی مورد موافقت کمیسیون واقع و اینک گزارش آن برای تصویب مجلس شورای ملی تقدیم میشود

ماده واحده - بهیئت نظارت اندوخته نشر اسکناس اجازه داده میشود تا مبلغ چهارده میلیون لیره از ارزهای موجود در حساب پشتوانه را در صورتیکه ضرورت ایجاد کند جهت رفع مضیقه ارزی کشور که در نتیجه اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت ممکن است ایجاد بشود در اختیار دولت بگذارد - دولت مکلف است حد اکثر در ظرف مدت یکسال آن مبلغ را از محل درآمد های ارزی دولت و شرکت نفت ملی ایران لیره تضمین شده بطلا بحساب اندوخته نشر اسکناس مسترد نماید

گزارش از کمیسیون دارائی

لایحه شماره ۳۰۶۱۱ دولت راجع بپهارده میلیون لیره از ارزهای پشتوانه دولت در کمیسیون دارائی با حضور آقایان وزیر دارائی و وزیر کار مطرح گردید پس از مذاکراتی بالایحه دولت موافقت حاصل شد

گزارش آن تقدیم میشود

گزارش از کمیسیون بودجه به مجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه لایحه شماره ۳۰۶۱۱

ارزهای موجود در حساب پشتوانه را با حضور آقای وزیر دارائی مطرح نموده با توضیحاتی که آقای وزیر دارائی بیان نمودند عین ماده واحده پیشنهادی که در گزارش کمیسیون بازرگانی و پیشه و هنر تصریح شده تصویب و اینک گزارش آن را تقدیم مجلس شورای ملی مینماید

رئیس - آقای کشاورز صدر صفائی - تابلو که گذاشته نشده روی چه اصلی آقای کشاورز صدر صحبت میکنند

رئیس - تابلو گذاشته شده آقایان هم آمده اند اسم نوشته اند

صفائی - آقای کشاورز صدر شما مخالفید یا موافق بیه عنوانی صحبت می کنید؟

کشاورز صدر - مخالف مشروط بنده بعنوان مخالف مشروط در این لایحه اسم نوشتم و شرط بنده هم این است که آقای وزیر دارائی همان طور که در کمیسیون بودجه در مقابل اظهاراتی که جناب آقای فرهودی فرمودند تمهید کردند باین که در کوتاهترین مدت همان طور که در قانون ذکر شده است جای این ۱۴ میلیون لیره را تأمین بکنند اگر اینجا فرمودند و این تمهید را کردند بنده باین لایحه رأی خواهم داد و بنده مخالفت دیگری با این لایحه نخواهم داشت و چیزی که بنده را وادار کرد که بطور مشروط مخالفت کنم و اگر این شرایط را عمل کردند رأی بدهم این امر بود البته شبهه و تردیدی هیچیک از نمایندگان محترم مجلس کمین بعین نیت همه آنها ایمن و عقیده دارم ندارند که ما در يك وضعی قرار گرفته ایم که ما از لحاظ اقتصادی از لحاظ سیاسی و از جهات دیگر چه در خارج از ایران و چه در داخل ایران شرکت سابق نطقک بنا زود گوئی کرده است در مضیقه سیاسی و اجتماعی گذاشته است و بر ما واجب و لازم است چه کسانی که در داخل مجلس و چه کسانی که در خارج هستند دست بدست هم بدهیم (فرامرزی - صحیح است) و نگذاریم نقشه مبلانگه کسانی که با بیستون استعمار بدوش ما میخوانند سوار شوند همانطوریکه آقای دکتتر شایگان فرمودند چون دنیا اجازه نمیده که شرکت سابق نفت قشون ایران بفرستد و سرنیزه بکار برد تنها به تهدیدی قناعت سکوده اند ناگزیر آنها برای حفظ منافع خودشان و تضییع حقوق ما به تضییقات اقتصادی ما پرداخته اند چرا برای اینکه اگر در روز دیگر ۲۰ روز دیگر گذشت و دیگری مضازن نطق ما گنجایش نگاهداری نفت را نداشته و تمهید خانه تطویل هد کارگران را و ما باغ بنده و فرض کنیم که نقطه زمین

باشد تا از داخل خودمان خلل در کارمان پیدا بشود من اطمینان و یقین دارم که اگر یکسال کارگر شرکت نفت گرسنه بماند هلف بیابان خواهد خورد و به نفع شرکت نفت صدا بلند نخواهند کرد با تمام این احوال بر ما واجب و لازم است که در جلو گیری از این کار شکنی ها دولت را تقویت کنیم من می بینم که برخلاف نظری شاید در خارج برای یاره ای از اشخاص شبهه حاصل بشود که بعضی از نمایندگان ممکن است موافق دولت نباشند همان اشخاص خیلی از بنده که قماره باند دولت هستم در مصالح مملکت ملاحظه نموده و به حفظ آرامش کشور علاقه دارند در تقویت دولت برای کوتاه کردن دست اجنبی کوشا تر ندهیم آقای شوشتری که در مقابل بنده نشسته است اطمینان دارم که اگر روزی مقتضی باشد ایشان یکدانه اتومبیلی را که دارند میفرشند و قرضهائی که بابت اتومبیل دارند نمیدهند و آن قرضه ها مبیانه باز هم میروند و قرض میکنند و میاورند و کومک میدهند برای اینکه چرخ دولت در مقابل خارجی نخواهد در این من تردیدی ندارم (نفع الاسلامی - صحیح است) بنا بر این این قسمت را هم من با از باب اطلاع در چندین صد میلیون لیره باهستاد خودمان و بیش از صد میلیون لیره باهستاد همین شرکت منطه سابق نطقک کاریم و این را نمی دهند آن را دنیا پشتوانه اسکناس می داند ما اگر الان مالیرای توی بانک ملی نگذاشته ایم این دلیل این نیست که حق نداشتیم آمریکا و انگلستان و شوروی و همه دنیایمان دانند که ما این ابرار را داریم منتهی يك طرف حساب بد حسابی داریم که امروز فردا می کند و روشن نمیدهد که پول را بدهد بالنتجه ولی بالمآل این لیره ها را خواهد داد و پشتوانه اسکناس ما هست و تکرانی برای مانیست که چهارده میلیون لیره اگر آمدیم بود دولت اجازه داریم با این قیود دقیق دولت استفاده کند برای شکستن چوب اختلالی که لای چرخ دولت يك مقام اجنبی و خارجی میگذازد و نقصی در وضع ما پیدا شود بنده از کسانی هستم و از کسانی بودم که هیچ اعتقادی باینکه اجازه نشر اسکناس بدهیم نداشتیم و نداریم این مطلب هم مربوط به نشر اسکناس نیست اجازه ای است مثل این می ماند که ما تضمین دادیم در مقابل بدمی - که بنده به آقای فرهودی دارم (فرهودی - انشاء الله) که ایشان خانه بنده را و ما باغ بنده و فرض کنیم که نقطه زمین

من در وقتیکه ایشان باشد بعد من بروم يك ده شش دانگ بسیار بزرگی را تملك به کنیم آن وقت شما اجازه بخواهید که آقای فرهودی اجازه می فرمائید که این خانه کوچک را که در وقتیکه ششاس و ۲ هزار تومان قیمت دارد من برای اینکه بروم ده خود را تحویل به گیرم خانه ۲ هزار تومانی را بفروشم و به يك ملیونی برای تأدیبه حساب شما وثیقه باشد مسلماً و معقلاً قبول می کند این امر بهمین ترتیب است بنده قطع و یقین دارم که ما بندگان وطن پرست و شریف مملکت برای تقویت بنیه اقتصادی دولت برای اینکه بتوانند در جری تعریک و اختلال بکنند باین لایحه موافقت خواهند کرد و یقین دارم که آقای وزیر دارائی هم خواهند آمد و اطمینان می دهند که در نزدیک ترین و کوتاه ترین وقت جبران بکنند و ترتیب این کار را بدهند الان من بخلاف بعضی از اشخاص منفی باف اشخاص اشکال تراش و اشخاص بدبین اعتقاد راسخ دارم آقایان نمایندگان محترم هیچ ایرانی در مملکت ما هیچ ایرانی در خارج از مملکت ما راضی نمی شود به استقلال و حاکمیتش لطفه بخورد (صحیح است) راضی نمی شود که نفوذ خارجی در کار کشورش بر قرار بماند من معتقد و مسلم می دانم همین طور که این طومار ها را می دهند بهمین ترتیب و بهمین کیفیت تمام ملت ایران منتهی دهاتیها کاشند و قلم ندارند که بنویسند میدانم که منتهی آرزویشان کوتاه کردن دست شرکت خارجی است دستهای کیفی که فرد فرد نمایندگان فدا کار اینجا گفته اند آن اشخاص هم که پشت تریبون نیامده اند و بطور ساکت موافقت کرده اند همین درس را دادند و من امیدوارم آرزوی که خدا نکند بیاید اگر بنا باشد کاششیر به بنده و جهاد کنند اشخاصی که حرف نزدند مثل من نوشته اند بهتر از ما جهاد کنند و در صف اول قرار بگیرند (صحیح است) این است که بنده تردید ندارم و شبهه ندارم يك تلگرافی آقایان تجار محترم خرم آباد کرده بودند جناب آقای نریمان دادند آقای فقیه زاده دوست گرامی بنده اینجا قرائت کردند صد ها تلگراف از هشایر لرستان و از افراد شهری رسیده است که ما چون نتوانستیم وقت مجلس را بگیریم در اینجا نخوانیم به آقای نخست وزیر تقدیم شد و ایشان هم قدر دانی کرده اند نریسین تلگراف از یاره ای نقاط خوانند اینجا دلیل بر این نیست که آنها بی تلگراف نکرده اند کمتر از آنها بی تلگراف کرده اند حلاله

دارند خبر این طور نیست من استدعا می کنم از حضور نمایندگان محترم این است از آقایان محترم مخصوصاً آقایان نمایندگان عزیز که شاید یکتقدیری ناراضی از یاره ای از جهات از دولت باشند از آنها توقع این است که آنها هم بعنوان موافق صحبت کنند و آنها بیاید جلومین یقین دارم این کسی که اینجا نشست این آقای جمال امامی این همان کسی است که در جلسه خصوصی برخاست و گفت تنها کسی که میتواند کشتی شکسته مملکت را در این موقع بساحل برساند دکتتر مصدق است که همه دست زدنند حالا بنده البته مجبورم عرض کنم (جمال امامی - خودم کردم که لعنت بر خودم باد) حالا من بنیاد آقای جمال امامی رنجشی پیدا کنند از من یا از کار دولت دکتتر مصدق ناراضی باشند ولی باید حالاهم همانطور که آن روز گفتی برخیزی بیانی اینجا بایستی دفاع کنی دولت را جلوی بی رویی و باو مشورت بکنی و بهر کاری که بفتح مملکت است عمل کنی

جمال امامی - من از عمل دفاع میکنم نه از حرف

صفائی - بشرطی که اجازه بدهید و مجال بدهید که مخالفین هم نظرشان را بگویند

رئیس - آقای اسلامی

اسلامی - آقای صفائی جناب عالی هم میخواستید زودتر تشریف بیاورید و زودتر اسم بنویسید تا موافق که این موضوع مطرح میشود صحبت کنید راقب باشید و زودتر اسم بنویسید

صفائی - تابلورا نگذاشته بودند

اسلامی - بنده چون بعنوان موافق در این لایحه اتمم نویسی کردم قبل از بیان مطلب ناگزیر بذكر يك مطلبی هستم البته همه آقایان مکرر پشت این تریبون فرمودند که آقای دکتتر مصدق البته باین عبارت فرمودند تقریباً مفهومی این بود که نه آجیل بگیر است باصلاح و نه آجیل بده و بازم بنده اضافه میکنم که بشرانتم قسم در هیچ دوره ای از ادوار پانزده این دولت اوضاع حوزه انتظامی بنده از حیث اموری که باید داشته باشد مغفل نبودم و بنده به پیروجه من الوجوه کاری که داشته باشم در بین وزراء هیچ وقت باین ترتیب نبوده که انجام نشود بلکه در دولت مرحوم رزم آرا که به او رأی ندادم کارهایم بهتر انجام میشد ولی بشهادت آقایان عرض میکنم و بشرانتم قسم که حالا که آقای دکتتر مصدق رئیس الوزراء هستند وزراء ایشان هم مردمان خوبی هستند اگر شرمم بود که کار نطق را میخواست

انجام بدهد بنده همین دفاع را میگردم حالا اگر ایشان بروند و دیگری بیاید و شاید بنده با او مخالفت باشم ولی خواهی دید که همین زحمتی که آقای دکتر مصدق بعهده گرفته اند اگر او انجام دهد بنده از او حمایت خواهم کرد (شوهرتزی - اما از شما حمایت نکنید) مرض کردم آقای شوهرتزی اگر بنا بشود بعضی از آقایان گفته اند که چطور شده شما شمشیر از رو بسته اید بنده قبل از اینکه آقایان جبهه ملی تشریف بیاورند بمجلس یعنی نمایندگان از طرف مردم تهران انتخاب بشوند شهادت صورت جلسات بنده راجع بنفط و این سیاستی که الان تعقیب میکنیم همان موقع بنده اینجا بعضی بیاناتی می کردم و صورت جلسات هست که هر دفعه که میامدم پشت تریبون آقایان می گفتند که باز بوی نفط میآید بنا بر این بکفایت و یک چیز تازه ای نیست که بنده پیدا کرده ام مطلب دیگری که بنده اینجا عرض کردم این است که آقایان مکرر میفرمایند که ما با آقای دکتر مصدق و دولت ایشان موافقیم و در کار نفط هر لایحه بیاورد و هر کاری بخواهد بکنند ما پشتیبانی می کنیم ولی متأسفانه باید عرض بکنم من حالا کارهای پس برده را عرض نمیکنم و به اینها هیچ اهمیت نمیدهم هر که مرد است بیاید اینجا رای مخالف و کیود بدهد من به این کار ندارم اما موضوع اینجا است که بعضی آقایان یک چیزهای خیلی جزئی را بهانه میکنند من که دو دوره است که وکیل هستم و میدانم که اینها بهانه است و غیر مستقیم آن سیاست مرموزی که بنده اینجا عرض کردم خدمت میکنند برای اینکه بنده بیکار اینجا گفتم و باز هم تکرار میکنم که هر کت سابق نفط یا بیبارت اخیری دولت انگلستان در این پنجاه سال قرن اخیر که انواع و اقسام صنایع گوناگون برای ما پیش آورد هیچوقت قشون نیارود که با ما جنگ بکنند همین اختلافات را ایجاد میکنند (فرامرزی - قشون هم آورد) بله قشون هم آورد ولی همین بازبهاش که میکند تا مردانه بود با ایجاد اختلاف بین هشایرتهدید و تصدیق و انواع و اقسام حیل که شنیدیم و خواندیم و دیدیم باین طریق کارهای خودش را پیش می برد (قبادیان - هشایر وطن پرست به چوچه آلوده به ننگ نیشوند و در این کارها دخالت نمیکنند) صحیح است اتفاقاً همین طوار است برای اینکه بنده یکی از نگرانی هایم این بود که در موقی که این قانون تصویب میشد در بین هشایر ایجاد اختلاف بکنند و اتفاقاً بنده از طرف آقایان اگر

اجازه بدهند از طرف تمام نمایندگان ملت صمیمانه از هشایر سیاستگراری میکنم و واقفم بای سیاستگراری است (صحیح است) این روشن است ولی وقتی که آقایان اینجا میفرمایند که ما با دولت موافقیم در کار نفط و اصافاً هم دیدیم که هیچکس لوطی میدان نبود که بیاید و ب ب را بک کند این کلمه بر پیش بیرون یا بترین یادس که میگویند اینرا پاک بکنند و اینکار را بکنند ما الان در خارج تا نفت ملی هندن نفط را میگوئیم اغلب رجال ما که در خارج هستند گوششان را میگردن غالب رجال ما اینطوری هستند هنوز نمیتوانند قبول بکنند میگویند مگر میشود اینکار را کرد وقتی یک کسی میاید اینجا و این کار را میکند ما باید تقویتش کنیم و او را هم این شخص است و انشاء الله خدا هر طبعی بهش بدهد می خواهد هر چه زودتر به این کار خاتمه دهد خدا شاهد است که کار بنده از همه آقایان خرابتر است و بنده بکفایت از ایشان تقاضا نکردم که فلان کار را بکنند هیچ تقاضائی نکردم فقط صحبت از این موضوع ما سخن فیه است بنا بر این وقتی بنده اینجا صحبت میکنم می خواهم عرض کنم با آنچه که بعضی از آقایان میفرمایند و با آنچه که بوسیله بعضیها در مجلس مانور داده میشود فرق میکند آقای شوهرتزی مانور عرض کرد و به چنانچه مالی خطاب کردم اشتباه کردم با آن در آمدی که بعضیها میکنند فرق دارد بنا بر این اگر آقایان واقفاً موافقتند که کار نفط را از پیش ببرد آقای ابوالقاسم امینی الان هم وکیل است و هم استاندار خوب آقا استاندار نباشد وکیل باشد فردامی آید اینجا آقایان فریاد می کنند مخالف اصول است و راهش نمی دهند این درد مملکت را دوانی کند اینهمه اصول زیر پا گذاشته می شود چرا فریاد نمی کنند مجلس ستاسیاری از حقوق مجلس شورای ملی را زیر پا گذاشته هیچ کس توجهی نکرد بعضی اینک این موضوع پیش آمده است آقایان می گویند خلاف اصول است ممکن است اکثر آقایان با ابوالقاسم امینی رفیق باشند ولی این ممکن است خودش مخالفتی باشد با دولت اینها برای دولت چیزی نمی شود دولت باین چیزها تضعیف نمی شود اگر بگوید مخالفتی بیاید این جا و ورقه کیود بدهید باینکه که بیسون گزارش نداده این جا آقای اردلان فرمودند بنده هم این جا خواستم بگویم هیچکس توجه نکرد باید بهما سه ماه که بیسون گزارش بدهد و تهدید مهلت بکنند آقایان آمده اند قبل از سه ماه می گویند چرا که بیسون گزارش نداده (دکتر مصدق - کیسون مأمور شد که خدمتی

بکنند نه اینکه هر روز جنجال بکنند) اینها نیست آقای دکتر مصدق بنده متأسفانه باید تکرار کنم که این با یک مانور است در مقابل دولت (شوهرتزی - منظور شما دفاع از دولت است یا دفاع از لایحه) آقای تیمور تاش وکیل آزاد است که هر چه می خواهد بگوید و بنده حق دارم که صحبت بکنم چنانچه میفرمائید این جا بگوئید که درست نیست آقای تیمور تاش بنده از این حرف ها از میدان در نمی روم رئیس - آقای اسلامی خارج از موضوع صحبت نکنید اسلامی - بنده این هارا می خواهم مقدمه کنم برای موضوع و آن این است آقای تیمور تاش یکی از چیزهایی که آقای فرمائید ولی بشما نمی آید این موضوع را من خصوصاً هم بشما گفتم که شما اگر آن طرف باشید بهتر از این در است آن طرف برای شما بهتر است همین این جا آقایان فرمودند ما برای پیشرفت کار دولت در اینکه بتواند قانون را اجرا کند با تمام قوا حاضریم آقا هم فرمودند یکی از چیزهایی که مربوط می شود بکار نفت همین قانون است که بایستی دست دولت باز باشد همین لایحه است به دلیل؟ شما افاقت بیک کاری زود که حالا آینه گان و فرزندان ما قضاوت خواهند کرد ما حالا نمی فهمیم برای اینکه ما غرق در پیشرفت و خوشحالی هستیم (صحیح است) و متوجه نیستیم آینه گان متوجه اهمیت این موضوع خواهند بود ولی یک همچو کاری موقی که دارد انجام می شود بایستی تمام جوانب و اطراف کار را بگیریم که از هیچ گوشه ای درز و سوراخی پیدا نکند البته دولت آن هوایندی که بایستی بگیرد از نقطه نیگیرد و از طرفی باید حقوق کارمندان و کارگران پرداخت هود اوضاع مالی را هم این دست تا مرئی در این ۵۰ سال اخیر طوری کردند که بیش پیش میگردند برای یک چنین روزی خراب کردند از طرفی شما احتیاج دارید بخرید قند و شکر و قماش این چیزها که ما محتاج اولیه توده باین است یعنی آق طبقه باین هم می خورد آقای میلیونر هم جای می خورد میلیونر اگر قند سبزی ۱۵ ریال بشود می خورد اما یک فقیر بیچاره یک کارگر ۴ تومان نمیتواند قند بخرد منی ۲۰ تومان یا بارچه بخرد متری ۵۰ تومان این لایحه را از آن جهت آوردند که ما حساب کردیم دولت مالی ۱۸۰ میلیون قند و شکر و قماش بایستی بخرد از خارج وقتی که پول نباشد میدانند نمی تواند بخرد اول سال باید پیش بینی

را نشینیم ما خیلی چیزها از شما شنیده ایم این را هم می شنویم مرض کم حضور جناب آقایان نمایندگان محترم و جناب آقای تیمور تاش که بنده به چوچه جراتی درمعرض نمایندگان محترم ملت نکرده ام بنده همیشه کمال احترام را بنمایندگان مجلس و آقایان محترم دارم و همیشه از طرف کندی که می خواند بچنگه دولتی که الان آمده یک چنین فدا کاری نمیتواند باید وسائل داشته باشد و این یک چیزهایی است که فراهم کردن ما محتاج طبقه باین مردم است و باز هم اگر آقایان نظرشان باشد شرکت نفت در دوره یازدهم موقع طرح لایحه گس - گلشائیان مضیقه شکر را پیش آورد خاطر تان رفته است تمام مردم فکرشان این بود که شکر تهیه کنند این مضیقه ها می بود که شرکت پیش آورد این پیش بینی است که دولت کرده است و ما هم اینجا تأیید کرده ایم که آقای دکتر مصدق دولت ایشان نظری ندارند و با حسن نیتی که آقایان با آقای دکتر مصدق دارند این آقای و ارسته وزیر دارائی که واقفاً هم وارسته است نظری ندارد و نمی توان گفت که نظری دارد باید این لایحه را آقایان لطف فرمایند تصویب بشود بنده از حالا پیش بینی میکنم ممکن است مخالف دیگری بیاید و صحبت بکنند و بگوید اگر ما این لایحه را تصویب میکنیم ممکن است که اجناس گران بشود بنده اینجا می خواستم عرض کنم و این هم ایضا در صورت جلسه ثبت و ضبط خواهد شد اگر ما اینرا تصویب نکنیم اجناس گران خواهد شد برای اینکه دولت نمیتواند شکر وارد کند (صحیح است) و بعضی از تجار را هم که می شناسید بعضی از کسبه و تجار را هم که می شناسید که آنها بعضی اینک بکچین احساس کردند که شکر کم شده فوراً یک تومان را ۱۰ تومان می کنند (ابریشکار - جلوش را باید گرفت) تا بشوایند بگیرند شلاق بزنده فلان نماینده میآید و میگوید که نکن (ابریشکار - کی می آید میگوید) بنده و شما مثل اینکه چنانچه تازه از سوی تشریف آورده اید (دکتر بقائی - تغییر از اهواز آمده اند) این مسکت است و این اوضاع ما و خود مان هم که ما مباحثت داریم در تمام کارها (دکتر کاسمی - مخصوصاً شما) و مخصوصاً بنده بقول آقای دکتر کاسمی (صفائی - بهتر نبود که اول ادله مخالفین را می شنیدید و بعد میفرمودید) آقای

هم مدیران جراید هم مخبرین هم مردم خارج می بینند همه چشم دارند اینجا هستند و می بینند و قتی که ما با دولت موافقیم که کار نظراً با انجام برسانند نباید مدعی بکنیم که یک معنای جور دیگری از آن استنباط شود این است که من از آقایان استدعا میکنم که اطمینان داشته باشند که یکی از ارکان مهمی که بایستی همگی دولت را برای پیشرفت و اتمام قانون ملی شدن نفط کمک بکنیم همین لایحه است (فرامرزی - تمام لوائح دولت) به همه آنها میرسیم این یکی از آن لوائحی است که اگر خدای نخواست تصویب نشود دولت نمی تواند شکر و قند و قماش را که هر سه از ضروریات اولیه طبقه باین مردم است خریداری کند و بعداً قیمت این اجناس بایک وضع خیلی عجیبی قوس صعودی خواهد گرفت و هیچکس هم قادر نخواهد بود که جلوگیری بکنند بنده از آقایان تمنی میکنم باین لایحه دولت رای موافق بدهند و این لایحه را مهمل نکنند تا بکارهای

دیگر برسیم (۱۰ - تعیین موقع دستور جلسه) ختم جلسه - رئیس - نوبت آقای شوهرتزی است اگر آقایان اجازه بفرمایند جلسه تعطیل کنیم جلسه آینده روز ۲۳ شنبه در دنباله همین لایحه خواهد بود (مجلس بیست و پنج دقیقه بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - رضاحکم